

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ

од Второто продолжение на Деведесеттата седница на
Собранието на Република Македонија одржана на
26 јануари 2005 година

Седницата се одржа во Собранието на Република Македонија, сала 1, со почеток во 11,00 часот.

Седницата ја отвори и со неа раководеше Љупчо Јордановски, претседател на Собранието на Република Македонија.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Продолжуваме со работа во 90-та седница на Собранието на Република Македонија.

Пратениците Драган Ѓеорѓиев, Елеонора Петрова - Митевска, Али Ахмети, Теута Арифи, Рафис Алити, Фазли Фелиу, Мендух Тачи, Зиди Џелили, Џевдет Насуфу, Илјаз Халими, Трифун Костовски, Абдулади Вејсели, Зоран Крстевски, Љубе Бошковски, Љубчо Георгиевски, Никола Груевски, Петар Наумовски, Илија Србиновски, Сашко Кедев, Ганка Самоилова - Цветановска, ме известил дека се спречени да присуствуваат на седницата.

Продолжуваме со претрес по предлогот за донесување на Законот за заштита на сведоци.

Господине Мавровски вие сте на ред.

Повелете.

СПИРО МАВРОВСКИ:

Благодарам, господине претседателе,

Пред нас имаме предлог за донесување на Закон за заштита на сведоци, нешто што за прв пат се воведува во нашата држава, нешто што е многу обично во ЕУ и останатите држави во светот.

Можеби, причината што е наведена во овој случај, а тоа е донесувањето на овој закон, претставува операционализација на ратификуваната конвенција за сузбивање на транснационалниот организиран криминал на ОН и препораката број 9713 на Комитетот на министри на Советот на Европа, во врска со заплашувањето на сведоците и правата на одбрана, како и измените на Законот за кривична постапка, со кои се создаваат ефикасни инструменти за сузбивање на организираниот криминал во Република

Македонија, и сето тоа е во ред. Мислам дека начинот и почетокот со овој закон е она што треба да го направи Владата и тоа многу брзо. Тоа е под причините.

Во основните начела кои тука се наброени стои дека Законот чие донесување се предлага, се заснова врз принципот на законитост, ефикасност, ажурност итност и соработка. Итноста во овој случај го дава крајот на Предлогот на законот, каде што овој закон ќе биде во важност од 1.01.2006 година. Се останато има временски рок од 30 дена во кои 30 дена треба да биде формирано и одделението за заштита на сведоци и Советот за заштита на сведоци, да се донесат сите акти после тие 30 дена. Така што, формално правно се би функционираше и сите, и Советот и Одделението за заштита би биле формирани најповеќе за два месеци. Ако знаеме дека денес е 26.01., останува скоро цела година, или 11 месеци до важноста на овој закон. Но, и покрај толкавото време кое во случајот мислам дека ќе биде кратко затоа што во овој случај итноста како елемент, од оние кои се основни начела за донесување на Законот, мислам дека требаше да отпадне и подобро и да ја нема.

Генерално со овој закон донесуваме нешто што досега во нашата пракса не било, нешто за што ќе има уште многу дилеми во нашата јавност, посебно и кај стручните луѓе, затоа што голем дел од ингеренциите кои се добиваат на овој начин, мислам дека се испомешани и дека, едноставно, нашата држава со својата територија, со она што го поседува, апсолутно многу тешко ќе биде спроведувањето на овие програми за заштита на сведоци.

Свесни сме и сведоци сме дека организираните криминали на голема врата влегува секаде во светот. Во последно време, криминалот организиран на овие простори, значи на балканските простори, е нешто што како рак рана навлегува и во европското општество и големиот проблем на овој организиран криминал со луѓе, со дрога и оружје, мислам дека претставува проблем не само за Македонија, туку за ЕУ и тука ќе имаме огромни проблеми. Мислам дека пред донесувањето на Законот, затоа што во многу членови од овој закон се кажува сведокот може да биде пренесен во некоја од Европските држави, со кои можеби ние ќе склучиме меѓународни договори во кои ќе биде опфатено и размената на сведоци. Но, тоа е само еден дел и тоа не значи ништо. Зборот “може” мора да биде заменет со зборот мора, затоа што ние прво треба да ги потпишеме сите тие договори за да имаме простор и средства кои средства ќе бидат доволни утре да бидат заштитени тие сведоци, затоа што не знаеме колкаво е времетраењето, коку средства ќе треба да се издвојат од Буџетот и колку средства господата од ЕУ или со оние со кои имаме склучено соработка, ќе бидат во можност да ги издвојат токму за нас, за заштита на нашите сведоци. Понатаму, ќе видиме дека во делови од Законот

апсолутно не се запазува тој принцип и дека постои можност да се случат непредвидени хаварији во однос на овие сведоци кои се одлучиле да сведочаат од вакви услови.

Друго многу важно, според мене, што не го видов никаде, тоа е дека треба да се постави еден систем на заштита, систем на контрола и врз она што ние сега го правиме. Значи, врз Одделението и Советот за заштита треба да постои, како ќе биде тоа наречено не знам, но во секој случај некој надзорен орган кој апсолутно ќе ја контролира целата ситуација, затоа што, верувајте ми и во ЕУ и во Америка, најголемите афери, најголемите случувања се токму во однос на Владата, токму во однос на она Министерство кое треба да ги заштитува овие сведоци во Одделението и Советот. За што се работи и што ќе се случи доколку ваков сведок сака да сведочи против некоја голема афера која се случила во редовите на МВР, што се случило во редовите на Владата. Ваквиот начин како што е формиран Советот, мислам дек тоа ќе биде само едно излегување од ров и ќе биде човек, како глинен гулаб за отстрел. Тоа е многу опасна работа. Значи, дали тоа ќе биде дирекција или надзорен орган за заштита на овие сведоци, ќе биде оној што ќе биде последната капа и последниот заштитник на се она што сведокот треба да го каже.

Јас би ги кажал моите конкретни забелешки во однос на законот.

Прво, би кажал за член 2 став 4 каде е дефиниран поимот блиско лице. Блиско лице, се е во ред, брачниот и вон брачниот другар на заштитениот сведок, роднините на заштитениот сведок по крв во права линија, роднините во странична линија, заклучно до третиот степен, како и роднините по сватовство заклучно до вториот степен. Бидејќи во Република Македонија има такви семејства каде по права линија, има некаде околу 10 деца, по странична линија и по сватовство тој број би стигнал некаде околу 200 луѓе. Сега, ако 200 луѓе бидат напишани од сведокот дека треба да бидат заштитени, јас не знам како ќе функционира сето тоа. Во старт правиме еден голем проблем. Можеби тоа е замислено, доколку се еден или двајца во фамилијата, но за поголем број на луѓе, мислам дека ваквиот начин на определување блиско лице, претставува проблем. Сето тоа другото може да се земе за добро, со тоа што во истиот член 2 став 2 зборот “соработник на правдата е лице кое е осудувано, кое е припадник на криминална група итн.”. Мислам дека тешко може да биде соработник на правдата, бидејќи веќе правдата е против него и самиот израз би требало да се промени, чисто лингвистички да се најде некој подобар израз затоа што тој не може да биде соработник на правдата, народот го вика кодош. Треба да се најде нешто што ќе каже дека човекот е таков или не е.

Во член 3 став 2 се кажува: “Одредбите од овој закон се применуваат и за потребите на кривичните постапки водени во други држави, врз основа на меѓународни

договори за соработка”. Нашата држава, колку што знам нема потпишано толку многу меѓународни договори за соработка, на ова поле. Сега што ќе се случи доколку овој криминал е извршен баш во такви држави со кои ние немаме склучено меѓународен договор. Очигледно дека тука се работи за пари, за дрога, за оружје, дека тука се е завршено и дека она што треба да го имаат како средства понатаму, Одделението за заштита, мислам дека се наоѓа токму во таа држава со која ние немаме меѓународен договор и тука завршува се. Затоа е многу важно прво да ги имаме сите договори и врз основа на тие договори ние да продолжиме со работењето, т.е. вие да дојдете во ситуација да имаме она што треба да го имаме.

Понатаму член 4 став 2: “Кое било лице или орган вклучен во постапката за заштита на сведоци не смее без овластување од одделението за заштита на сведоци да дава какви било информации поврзани со одреден сведок, како и за мерките за заштита, во периодот на спроведувањето на мерките и по престанокот на програмата”. Или со други зборови тука треба да стои трајно, затоа што овие информации што ги има за определени сведоци се апсолутно заштитени и тука не смее апсолутно да има дилема дека овие информации и по пензионирањето и по, неznam отказни решенија. Тоа е трајно и таа информација не смее никој од нив да ја пренесе.

Членот 6 кој говори за Советот за заштита на сведоци каде се кажува дека истиот ќе биде составен од 5 члена и тоа од претставник на Врховниот суд на Република Македонија, од редот на судиите, од Јавното обвинителство, директорот на Управата за извршување на санкции во Министерството за правда и уште два члена од МВР, едниот кој ќе биде претставник на МВР и другиот раководител на Одделението за заштита на сведоци во МВР. Значи, тука имаме двајца учесници во Советот за заштита, директно од МВР.

Понатаму во членот 10 кажуваме дека во донесувањето на одлука секогаш треба да одлучат најмалку 4 гласа. Од овие пет двајца имаме од МВР. Значи, доколку, она што го кажав, човекот кој сака да биде заштитен, кој сака да сведочи, доколку тоа сведочење е директно против МВР, постои уште во старт, затоа што овие двајца ако гласаат против него, остануваат тројца кои се, овие двајца не се за заштита. Ова е само извадено како предмет и тука завршува постапката, со тоа што сведокот веќе го искажал она што треба да го каже и претставува предмет по кој, еве господ да биде со него да го заштити, затоа што во многу случаи, ова го говорам од искуството на останатите држави дека се случува тоа што неговата заштита е многу тешка, затоа што МВР веќе ќе го откаже, така што истиот потпишува пресуда за самиот себе. Значи овде мораме да најдеме нешто што и самите знаете дека корупцијата и криминалот не само кај нас туку и во сите држави во

светот, луѓето ја бараат токму во власта, во Владата, затоа што тука е можноста да се направи сето тоа. Една афера која се случи во МВР, со крадење на 30 килограми дрога од сеф од МВР. Сега не знам кој од тие сведоци ќе биде тој што има информација, како и што е земено, од друга страна да се изложи на ваков ризик, ќе биде премногу опасно. Затоа треба да се изнајде начин, она што го кажал надзорниот орган, тој што ќе биде и над Советот и над Одделението за заштита на сведоци, да биде тој што ќе ја контролира цела ситуација. Значи, во одредени ситуации треба изземање и на преставникот на МВР затоа што тоа е нешто што е надвор од системот. Одделението може и да ја врши заштитата, а во некои ситуации и посебно одделение би се направило, кое би заштитувало одредени сведоци.

Понатаму членот 12 говори за Одделението за заштита на сведоци каде што, и покрај тоа што тука ги имаме мерките што и како треба да направи Одделението, мислам дека тука треба да се најдат и што побрзо да се направат подзаконските акти за начинот на водење на евиденција и заштита и начинот на чување на документите. Тоа што и претходно го кажав, овие подзаконски акти треба да бидат први затоа што без да се направи тоа, без да ја имаме заштитата, во тој случај мислам дека ќе дојдеме во многу потешка ситуација.

Во членот 13, имам предлог, каде што се вели: “Доколку на друг начин не може да се спроведат мерките за заштита предвидени во член 24 од овој закон, заради вршење на работите од својот делокруг, Одделението за заштита на сведоци може да го прикрие идентитетот на своите работници, како и да ја прикрие сопственоста над недвижностите и подвижните предмети што ги користат работниците, заради спроведување на одредени мерки, согласно овој закон”. Јас мислам дека зборот “може” треба да се замени со зборот мора, затоа што и овие луѓе што ќе работат во одделение се луѓе што не треба да ги знае. Апсолутно, нивната работа е тоа што тие ќе бидат прави професионалци и ќе работат за заштита на овие сведоци кои ќе бидат од интерес на Република Македонија. Се надевам дека нема да бидат злоупотребени.

Понатаму членот 14 каде барањето и предлогот за вклучување во програмата за заштита на сведоци, во случајот имаме 4 подносител на барањето. Тука се водат МВР, надлежниот јавен обвинител, сујдијата кој го води процесот и лицето. Мислам дека тука треба да се координира работата затоа што од 4 страни доаѓањето до самиот Совет за заштита, мислам дека ваквите барања може да доведат и до анархично дејствување и може да направат проблем. Значи овие барања би можеле да бидат од јавен обвинител или директно МВР, ако постои опасност за лицето, за да може да се заштити.

Во член 18 зборуваме за итноста. Во став 4 се вели: “итните мерки од став 1 на овој член траат до донесувањето одлука на Советот за заштита на сведоци, по предлогот на јавниот обвинител на Република Македонија, за влучување во програмата. Што ако Советот донесе одлука дека овие итни мерки не треба да се прифатат. Во тој случај тука се прекинува секаква постапак. Значи програмата не се применува, но, се случува нешто друго. Сведокот веќе е откриен, сведокот веќе почнал да функционира и тука немаме проблем. проблемот на овој начин не го решаваме затоа што едноставно се отфрла ова решение и имаме проблем.

Понатаму членот 19 и членот 20. Се работи за два члена каде што многу брзо, ендо по друго добиваме решенија кои се контрадикторни едно со друго. Зошто се контрадикторни, ќе видите и самите. Мислам тој што го правел законот можеби направи пропуст. Вели: “По приемот на предлогот за вклучување во програма од член 14 на овој закон, претседателот на Советот на заштита на сведоци донесува одлука веднаш, а најдоцна во рок од три дена од приемот на предлогот на јавниот обвинител на Република Македонија”. Значи во член 19, вели “претседателот на Советот за заштита”. Но, во член 20 вели “По разгледување на Предлогот за вклучување во програмата, Советот за заштита на сведоци ќе донесе одлука и за тоа ќе го извести јавниот обвинител на Република Македонија и одделението за заштита на сведоци” Значи, во два члена еден после друг, еднаш има право претседателот на Советот, а другиот пат за вклучување во програмата одлучува Советот за заштита. Треба да се промени. Или ќе донесе одлука Советот, или ќе донесува одлука претседателот. Тука законодавецот треба да пресече и да ги каже ингеренциите затоа што на овој начин за иста работа добиваме две ингеренции.

Понатаму, член 23 под б) алинеја 3, мислам дека не е додефинирана состојбата дека “економски и социјално ќе му помага на лицето се до неговото осамостојување”. Оваа поддршка не смее да биде поголема од износот што е доволен за покривање на животните трошоци за интегрирање на заштитениот сведок во навата животна средина.

Директното прашање - “економски и социјално ќе му помага на лицето се до неговото осамостојување” - дали тоа е определено, дали има некој временски рок, дали се знае колкави средства ќе бидат за во државите на Европската унија, колкави средства ќе бидат во Македонија, ако воопшто постои можност во Македонија да имаме заштитени сведоци кои ќе бидат преместени од едно живеалиште во друго, односно од еден град во друг. Мислам дека кај нас тоа ќе биде многу тешко, речиси неостварливо и мислам дека на оваа линија - три треба да поработите за да може да се знае точно која ќе биде

поддршката што лицето ќе ја добива, затоа што во натамошните членови имаме проблем кој ќе треба да го решиме.

Понатаму, во членот 26 ставот 1 и 2, барем според мене, се контрадикторни еден на друг. Во истиот член, мерката која се состои од чување на тајноста на идентитетот опфаќа изработка и употреба на лични исправи, во кои привремено се променети личните податоци на загрозеното лице, како и изработка и употреба на исправи за сопственоста на одреден имот на загрозеното лице. Примената на мерката од став 1 на овој член не значи вистинско менување на личните и податоците за сопственост на лицето во соодветната евиденција што ја водат надлежните органи. Тука може да се направи целиот хаос, затоа што ова е една мерка која треба апсолутно да го промени идентитетот на оној кој треба да биде сведок, така што доколку тие мерки од ставот 1 се применуваат, каде што може да биде запазена сопственоста на одреден имот на загрозеното лице, тогаш што ќе се случува со тоа што велиме дека нема да има вистинско менување на личните податоци и податоците за сопственоста. Ова мора да се направи затоа што на тој начин многу лесно се открива оној што веќе е заштитен сведок и неговиот идентитет едноставно излегува на површина.

Понатаму, членот 29 - промена на идентитет, во став 2 вели: “добивањето нов идентитет нема влијание врз статусните и други права и обврски на лицето вклучено во програмата. Тоа е кога имаме човек кој се наоѓа на висока позиција, сака да биде заштитен сведок, бил во организиран криминал и сака да искаже големи работи. Кој е неговиот статус кој што одделението или советот за заштита на сведоци ќе го запази. Мислам дека тука има генерален проблем и вака како што стои едноставно, од оној кој што бара поддршка или заштита дека вие ќе го задржите неговиот статус и другите права и обврски, Министерството ќе има голем проблем. На ваков начин апсолутно не може да се направи тоа, затоа што според мене се работи за сосема нови лица кои на овој начин ќе функционираат.

Исто така, барем за мене, не знам за вас е спорен членот 30, во кој се вели ако лицето влегло во програма и после програмата се заклучило да се добие сознание за обврска што настанала додека загрозеното лице го имало изборниот идентитет, Одделението за заштита на сведоци ќе го повика лицето со нејзино посредство да ја исполни обврската. Доколку лицето не може или не сака да ја исполни оваа обврска, Одделението за заштита на сведоци ќе го извести Советот за заштита на сведоци. Советот за заштита на сведоци во рок од три дена ќе одлучи за прекинување на спроведената мерка.

Господа, бидејќи пред малку говорев за членот 2 каде имаме соработници на правдата, каде кажувате дека тоа се лица осудувани во криминални афери и во организиран криминал, можеби истите имаат банкарски долгови или не знам какви долгови и каде, сега откако тоа лице е заштитено и ќе дава изјава, поради некои невратени обврски, тоа лице сега се вади од заштита и се остава едноставно да биде погубено, затоа што организираниот криминал како што функционира секаде во светот, кај нас можеби уште посурово, апсолутно не знае за доста и за она што треба да биде милост, па тука завршува како што завршува. А поради овие долгови кои биле направени претходно или поради долгови што ќе бидат направени да се прекинува ваквиот начин за заштита на сведокот, мислам дека треба да се каже или пред да почне постапката, значи пред да биде дадено барањето и да се потпише договорот дека овие обврски сведокот мора да ги исполни и да биде изнесено колкави се тие негови обврски, за да може одделението да почне да работи, затоа што на ваков начин апсолутно не е коректно после давањето изјава и после употребата едноставно да дојдеме во ситуација лицето поради некој долг кој што не може да го врати, затоа што рековте понатаму обезбедувате средства и извори на средства за да живее како секој нормален човек, значи во Македонија тоа се 150 евра, ако тој има долг од 50-100 илјади евра не знам како ќе ги врати и како ние ќе функционираме.

Понатаму во членот 34, став 2 стои: “во меѓународните договори може да се предвиди преместување на загрозеното лице надвор од територијата на Република Македонија”. Значи меѓународните договори кои ги склучуваме со сите држави мора да го содржат зборот “мора”, затоа што кажав не само Македонија, Македонија апсолутно не е безбедно место каде што ќе пренесете некој од сведоците, но истото ќе се случи ако тоа биде во Албанија, Србија и Црна Гора, Босна или Бугарија, затоа што тој организиран криминал е токму на овие простори и голем дел од тие криминогени структури функционираат заеднички на сите овие простори. Затоа, многу е тешко сведокот да го донесете на овие простори и да кажеме дека сме го заштитиле. На тој начин многу тешко ќе можеме да го заштитиме и затоа единствениот спас го гледам во државите на Европската унија, каде овој систем на заштита на сведоци веќе работи со години и каде евентуално ќе можеме да се вклучиме и ние и да видиме некој аир од сето ова, можеби и за Македонија, и борбата против организираниот криминал да не ни биде само декларативна туку да почне да се одвива на начин на кој сите посакуваат и кај нас во Република Македонија и во Европската унија, што долго го очекуваат, а сигурно ќе мора да го направиме пред најавата за нашиот влез во Европската унија.

На крајот во преодните и завршните одредби во членот 37 се вели дека Советот за заштита на сведоци треба да се конституира во рок од 30 дена од влегувањето во сила на овој закон. Исто така, Министерството за внатрешни работи во рок од три дена треба да формира одделение за заштита на сведоци. Во членот 38 се вели дека во рок од 30 дена од влегувањето во сила на овој закон ќе се донесат подзаконските акти за востановување и водење евиденција на податоци за заштитените сведоци, за начинот на чување на оригиналните исправи за идентитетот на заштитениот сведок и за начинот на користењето на финансиските средства за спроведување на овој закон.

Јас сега би потсетил само на една работа. Имено, она што го говорев цело време за некој надзорен орган, дали тоа ќе биде некоја дирекција за заштита на личните податоци, како што има во некои други држави, сето ова со донесувањето на законот ќе се рефлектира на сите подзаконски акти во Министерството за внатрешни работи и на сите корисници, односно на ракувачите со збирка на лични податоци во однос на матичната евиденција, државјанството, од областа на сообраќајот, возачките и сообраќајните дозволи. Тука сигурно ќе влезе и Фондот за здравство, Фондот за пензиско и инвалидско осигурување. Значи сите тие промени за една личност ќе треба да бидат координирани и да бидат заштитени во дадениот момент, тие информации апсолутно да не можат да пробијат било каква инфомација и за заштитениот сведок да има информација оној што не треба да ја има. На ваквиот начин, со промената на сите овие подзаконски акти, не смее да се заборави апсолутно ништо, затоа што идентитетот на оној кој што го штитиме, на граѓанинот - затоа рековме дека и оние кои не се под истражно дејствие, некои податоци не треба да се пробијат, но во случајот мислам дека апсолутно ништо од сето тоа што значат податоци и лични документи за сведокот треба да бидат заштитени и таа заштита да биде двојна или тројна заштита до која не ќе може да пробие никој, затоа што корупцијата ја гледаме на секој чекор, ја има и во Министерството за внатрешни работи и во Јавното обвинителство и секаде, по одлуките што се донесуваат и како се преименуваат. Затоа, мислам дека треба да постои некој корективен систем кој што едноставно сите овие работи - во секој случај, и професионалци што не ќе зависат ниту од Владата ниту од Министерството за внатрешни работи, кои ќе функционираат независно во интерес на државата. Значи нешто што мора многу брзо да се направи, ако сакаме овој закон да биде и она за што е правен, да ги заштити сведоците и Република Македонија да се вклучи во Европската унија на начин со кој овој организиран криминал кој го имаме моментално во Република Македонија да го следиме, барем за почеток, да имаме законски мерки по кои ќе можеме да постапиме. Во

овој случај, со тоа што го префрламе во 2006 година очигледно кажуваме дека не сме подготвени да почнеме со борба против организираниот криминал, затоа што Министерството за внатрешни работи пред извесно време иамше проблеми многу блиску и во Скопје, каде не беше организиран криминал туку вооружени банди се шетаат низ државата, а ние немаме координација. После тоа сакаме да заштитиме сведок, кога самата држава не може да се заштити од вакви натрапници кои се многу помалку за разлика од оние што функционираат во организираниот криминал.

Затоа, мислам дека треба да се размисли многу добро пред да се донесе било што и пред да имаме ситуација - барем оние првите што ќе се основаат да даваат вакви информации, да бидат оставени на милост и немилост.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам господине Мавровски.

Има збор господинот Коце Трајановски, а потоа нека се подготви пратеникот Аднан Јашари.

Повелете, господине Трајановски.

КОЦЕ ТРАЈАНОВСКИ:

Благодарам, претседателе.

На дневен ред е Предлогот за донесување на закон за заштита на сведоци. Во однос на предлогот на овој закон потребно е да се изнесат неколку сериозни забелешки, кои доколку не се земат предвид, примената на истата правна материја ќе биде ставена под знак прашалник. Сметам дека ова што сега ќе го искажам би требало да биде разгледано од страна на претставниците на Министерството за правда и да се вклопи во завршниот текст на овој закон.

Имено, поаѓајќи од причините за донесувањето на овој закон, што се многу штуро наведени, не може да се види или почувствува комплексноста на овој институт, кој освен во кривично правната сфера своја апликација и влијание има и во општеството во целина. При ова не смее да се стекне мислење дека заштитата на сведоците е област која треба да се спроведе и поддржи само од страна на (ќе потенцирам) на правосудните органи и на полицијата. Напротив, сметам дека ова е високо сензибилна материја која бара широк пристап и регулирање од страна на повеќе министерства.

Современите законодавства во Европската унија ова прашање го имаат апсолвирано и секаде се присутни забелешките дека за соодветна примена на регулативата во однос на заштита на сведоци мора да биде взаемно или консенсуално прифатено од сите државни институции, поддржана и блиска до невладини организации,

а јасна за граѓаните на државата. Оттука, потребно е да се нагласи дека покрај операционализацијата на обврските од Конвенцијата за сузбивање на транснационалниот криминал на Обединетите нации и Препораката на Комитетот на министри на Советот на Европа, со овој закон ќе се добие регулатива за едно од најмоќните средства за борба против организираниот криминал; ќе се постигнат меѓународни стандарди за користење, размена и употреба на докази, ќе се постигне поголема ефикасност на судските постапки, а со тоа и повисоки резултати во борбата против софистицираниот вид на криминал.

Гледано понатаму, во првиот дел на Предлогот за донесување на закон каде се говори за постапување со информации од доверлив карактер, никаде не е нотирана постапката во однос на заштита на личните податоци, која на целокупниот систем на заштита му дава поинаков карактер и квалитет.

Во Европската унија овие закони и интерактивната примена одат рака под рака со цел на постигнување ефикасна борба против организираниот криминал, заштита на личноста, заштита на човековите права, почитување на интегритетот и заштита од злоупотреба. Ова особено мора да се има предвид во оваа материја, бидејќи опасноста од злоупотреба на личните податоци, тргување со истите и нивно предвременно лиферирање се најголемите злоупотреби кои можат да се направат од страна на оние кои ја спроведуваат оваа постапка, односно оние кои директно учествуваат во оваа постапка. Исто така, не се дадени и критериуми по кои ќе се вреднува и оценува доказот на сведокот, по што ќе се даде и соодветна заштита.

Во однос на Советот за заштита на сведоци, значи како институт кој се воведува во Предлогот за донесување на закон, никаде не се споменува посебна обврска или заклетва, а во многу земји и лична изјава на членовите на советот, која ја потпишуваат или треба да ја дадат со цел да се постигне повисоко ниво на одговорност и гаранција за правилно постапување. Ова особено ќе биде важен предуслов за случаите кога ќе има промена на идентитетот на заштитениот сведок и кога ќе има меѓународна импликација на случаите. Доколку законски ова не се предвиди, Македонија нема да може меѓународно или регионално да биде учесник во програми за размена или заштита на сведоци. Оваа забелешка, поткрепена со констатацијата за заштита на личните податоци, важи и за Одделението за заштита на сведоци. Значи покрај за Советот за заштита на сведоците, важи и за одделението за заштита на сведоци, кое ќе треба да се формира во Министерството за внатрешни работи. Во овој дел не се определени и строго не се утврдени критериумите кои ќе се почитуваат доколку даденото лице ќе треба да се одбие или исклучи од програмата. Никаде во Предлогот на е предвидена контрола на Советот за заштита на сведоци или до кого истиот ќе доставува извештај за својата работа. Во

Европската унија ова е регулирано на тој начин што постојат различни механизми за контрола, кои се грижат за заштита на човековите права, правилно спроведување на дискреционите права на субјектите кои се вклучени во постапката, начинот на спроведување и работа со заштита на сведоци. Така, на крајот од годината, по поднесениот извештај и спроведената контрола над работата на советот или друго именувано тело за оваа функција се гледа дали некое лице треба да се повика на одговорност и дали ќе се продолжи мандатот на членовите на тоа тело. Начинот на кој ова е дефинирано во предлогот може да отвори врата за големи злоупотреби, а немање систем за контрола и повикување на одговорност сметам дека го стимулира тоа. Не ретко, во оваа контрола за соработка се вклучуваат и невладини организации, институти или меѓународни организации.

Што се однесува до работата и поставеноста на субјектите во оваа програма, општ впечаток е дека е запоставено или минимизирано значењето и позицијата на јавниот обвинител, а тоа целосно се коси со постулатот дека во постапката сведокот е сведок на обвинителството, кој во другите европски законодавства има јасна, потенцирана и истакната позиција на одлучување, утврдување на критериуми и користење на заштитените сведоци.

Во делот на дефинирање на договорот за заштита на сведоци, а како поткрепа на заштитата на човековите права и интегритетот на сведокот, покрај наведените елементи во договорот, особено јасна и цврста мора да биде позицијата дека сведокот е доброволно согласен за оваа заштита, при што целосно и детално е запознаен со различните степени на заштита и правните последици од нивната импликација во судската постапка. Во некое земји од Европската унија, при овој договор, како анекс се дава и лична изјава на сведокот за негово доброволно прифаќање и целосно разбирање на програмата, поткрепена со потврда на медицинско лице или психијатар, а во потребни случаи и овластен преведувач или толкувач. На овој начин единствено ќе се постигне повисок степен на обезбедување од идни несакани дејствија во програмата за заштита, бидејќи не ретко далекусежните последици се болни и психички неподносливи, посебно во ситуации на изолација од природната средина на живеење и семејното опкружување.

Со овој Предлог на закон оваа состојба не е соодветно регулирана и креира опасност за злоупотреба на човековите права, нарушување на интегритетот на личноста која не се почитува соодветно ниту во случаите кога како сведок би се појавило лице со посебни потреби.

Кај договорот за заштита на сведоци за наведените содржини кои се однесуваат на Одделението за заштита на сведоци не е детално определено на кој начин тоа ќе се

извршува, а особено е важно на кој начин ќе се финансира, или на кој начин се определува соработката со другите институции потребни за давање на социјална, здравствена, или помош на семејството, особено ако се во прашање деца, или лица кои сведокот ги издржува. Од друга страна не е регулирана ниту постапката за редовно, или барем еднаш годишно ревидирање на потребата од заштита на сведокот која интерактивно се работи и со Советот за заштита на сведоци, а која предвидува строго утврдена процедура со која проверува, опишува и оценува начинот на заштита, неговата соодветност, дали истиот во меѓувреме доживеал промени, дали треба да се намали, или зголеми степенот на заштита, или пак да се укине. Имено, она што недостасува се одредби кои се однесуваат на детален опис на постапката во утврдување на заштитата на сведокот, бидејќи материјата не е соодветно формално и содржински правно поделена на заштита пред, заштита за време и заштита по судењето, или завршувањето на судската постапка. Нелогичноста, или замешаноста на овие три правни состојби кои во реалноста ќе имаат поинаков третман ќе предизвикаат сериозни последици како по интегритетот на заштитениот сведок така и по органите кои тоа го спроведуваат. Сите три правни состојби бараат поинаков третман, поинаква постапка, поинакви субјекти и предизвикуваат различни правни последици. Ова не е препознатливо во дадениот предлог за донесувањето на законот за заштита на сведоци.

Роковите се институт кој целосно изостанува од овој предлог. Неприфатливо е да нема рокови и би било спротивно на принципот на ефикасноста на постапката доколку не се одреди цензус во временска смисла на целата постапка. Исто така, не е предвидена итна постапка која со утврдени рокови и точно дадени критериуми во дадени случаи ќе треба да се извршува. Ова е чест пример на праксата во Европската унија која од различни причини треба за неа повеќе од 90 дена да ја обезбеди целокупната активност по однос на заштитата на сведокот. Алтернативните методи за заштита на сведокот не се дадени со овој предлог кои особено многу се користат во праксата, а се однесуваат на специјални мерки при давање на исказ пред полицијата, или сведочење пред суд. На овој начин при предочувањето на сведокот за можностите за заштита и соработка со правосудните органи ќе му бидат предочени алтернативни решенија и програми за заштита при што тој доброволно и самоволно треба да одлучи кон што ќе пристапи, т.е. која алтернативна метода ќе ја одбере. Доколку овој избор е во дискрапанца со проценката на Јавниот обвинител, или на судот, по службена должност тоа мора да му се соопшти на сведокот и повторно самиот да одлучува како ќе постапува.

Кај делот за мерки за заштита има целосна нелогичност, недефинираност и површно презентирање на нивоата на заштита при што и самата терминологија не

кореспондира со институтите кои треба да се презентираат во одредбите. За ниедно од нивоата на заштита не се дадени поединечни критериуми, стандарди, или постапка што е нужност во оваа насока. Ова особено ќе се почувствува ако заживее овој закон каде недореченостите на законот ќе бидат критични по личноста на заштитениот сведок. Како за пример на она што е пропуштено е начинот на добивање и користење на новиот идентитет, настапувањето во правниот сообраќај, пропишувањето на начинот на депонирањето и чувањето на оригиналните документи за идентитетот на сведокот. Само во еден член, а тоа е членот 34 во него е наведено меѓународното соработување во овој домен. Ова звучи крајно несериозно, бидејќи во Европската унија со правилата се предвидува првенствено утврдување на постапката на национално ниво за соработка со други правосудни органи која ќе обезбеди минимум усогласени стандарди за заштита на сведоците и ќе предвиди кога јавниот обвинител ќе може да соработува со други држави за заштита на сведоци, или по случаи на организиран криминал кога ќе може да користи сведочења од странство по овие предмети. Потоа да се дефинира правото на соодветните министри да склучуваат договори за соработка по однос на размена на заштитени сведоци, да се определат стандардите кои мора да бидат заштитени во овие договори, а дури потоа да се стави техничка одредба дека истите ќе се применуваат по ратификувањето од страна на Собранието како што е сторено со овој предлог. Ако ова остане непроменето, Република Македонија нема да може меѓународно, или регионално да биде учесник во програми за размена, или заштита на сведоци. Познавајќи ја природата на програмите за заштита на сведоци и на нивната импликација со случаи на организиран криминал ова ќе биде сопирачка на било каква примена на заштита на сведоци.

Во членот 35 во делот на финансиски средства освен што не е нотирано како тоа ќе се рализира, не е дадена ни обврската за отчитувањето на тие средства, или по кои критериуми истите ќе се распределуваат по одделни случаи. Уште помалку не е предвидена ни табела на минимум износи кои ќе кореспондираат на различните нивоа на заштита. На овој начин не можеме да предвидиме кој би бил минимумот на средствата кои ќе треба годишно да се обезбедуваат за оваа програма по некоја планирана проекција освен што во Предлогот на законот се вели дека тие ќе бидат обезбедени од Буџетот на Република Македонија.

Во преодните и завршни одредби не е дадена конкретна листа на подзаконски акти кои треба да бидат во функција на подобро операционализирање на овој закон. Она што е наведено не е ни минимум кон она што треба да се регулира. Ова е високо чувствителна материја која навлегува во интегритетот и правата на личноста и

законодавецот мора да биде крајно прецизен и доречен. Конечно, општ заклучок е дека законот е правен по примерот и компилација од различни законски решенија во други држави, не е прецизен во методолошки терминологски правен карактер, се создава општ впечаток дека се донесува закон заради тоа за да донесеме закон кој не кореспондира во целост со ЕУ стандардите.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Има збор господинот Аднан Јашари.

АДНАН ЈАШАРИ:

Ви благодарам господине претседател. Сите знаеме дека од ова Собрание пред извесно време се донесени закони од разни области кои во суштина беа поврзани со судскиот систем. Преку донесувањето на овие закони исто така сите знаеме дека требало да се реформира не само правниот систем, туку и судскиот. Во оваа насока би рекол дека се донесени некои закони кои се поврзани со кривичната област, како што беше Законот за измена на Кривичниот законик тој е во областа на кривичната постапка, понатаму сме имале некои закони во областа на административната, граѓанската и тн. Во рамките на овие реформи без сомнение дека значајна улога има и предлогот за кој говориме денес, а кој е непосредно поврзан со кривично правната област, област која без сомнение игра една значајна улога во правосудниот систем на Република Македонија. Овој предлог според мене се усложнува кај лицата кои поседуваат значајни информации за развојот на кривичната постапка, информации кои не можат да се презентираат во текот на развојот на кривичната постапка заради опасноста, или заканата што им се заканува на тие лица кои ги поседуваат овие информации. И со цел овие лица кои во суштина се познаваат како сведоци да можат да имаат една одредена правна заштита. Предложен е овој Предлог на закон кој според мене технички е многу добро изготвен и обработен. Но, и покрај тоа јас ќе направам заложба да кажам, или да укажам забелешки кои што се повеќе од формално правен карактер, одошто од суштествен карактер.

Во оваа насока ќе почнам од членот 3 каде се говори, или е направен редоследот на кривичните дела. Според мене би било добро оваа одредба, значи членот 3 алинеја 1 каде што се прави редоследот на кривичните дела да се преформулира, затоа што вака како што е предложено може да се заклучи, или може да има простор за лоша интерпретација заради фактот дека и покрај тоа овие кривични дела кои се однесуваат против Република Македонија, вредностите заштитени со меѓународно право и кривични дела кои се однесуваат со организираниот криминал се кривични дела за кои според кривичниот законик се предвидени казни до 4 години затвор. Од друга страна една друга точка исто така во рамките на овие кривични дела се опфатени и кривични дела за кои е

предвидена казна затвор од 4 години, или потешка кражба. Значи, би било добро да се најде некоја друга формулација поради лошото толкување.

Во членот 5 каде што се говори за потребната согласност на лицето кое е загрошено би било добро исто така да се прецизира дали е потребно да се даде оваа согласност и во случаите кога ова лице го поднесува предлогот согласно членот 14 алинеја 2. Што значи би било добро да се прецизира малку подобро оваа алинеја.

Во членот 11 се говори за надлежностите на Советот за заштита на сведоци. Додека во членот 14 се говори за предлогот кој му се поднесува на овој Совет да донесе одлука за предвидувањата на одредени програми за загрозени лица. Моја оценка е дека покрај овие два члена од техничко правен аспект да бидат еден позади друг, зата што така како што реков и претходно во членот 11 се говори за надлежностите на Советот за заштитата на сведоци, додека во членот 14 се говори за предлогот поднесен до овој Совет.

Во членот 17 во алинеја 1 мислам дека по зборот “програма” би било добро да се нагласи “оваа програма ќе трае се додека постои потребата за заштита” бидејќи вака како што е нагласено не е јасно времетраењето, или рокот колку ќе трае програмата.

Во членот 20 алинеја 2 каде што се говори за договорот помеѓу Одделението за одбрана на сведоци и загрозеното лице би било добро да се нагласи, станува збор за договор за заштита на сведок, значи точно да се утврди за каков вид на договор станува збор.

Во членот 23 точка б) каде што се говори за економска и социјална помош во однос на загрозеното лице, мислам дека и покрај тоа би било добро да се анализира оваа точка, бидејќи оваа економска помош според мене би требало да биде еден стимул за лицата кои поседуваат такви информации да можат тие да ги презентираат во постапка во текот на одвивањето на кривичната постапка. Така како што е предвидено мојата оценка е дека и покрај тоа овде оваа помош би била само на ниво на дополнувањето на животните трошоци што според мене не може да биде една стимулативна метода.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Има збор Цветанка Иванова.

ЦВЕТАНКА ИВАНОВА:

Благодарам господине претседателе, колеги пратеници, претставници на Влада, Република Македонија пред извесно време ја потпиша Конвенцијата на Обединетите нации за борба против организираниот криминал и со самиот факт што ја ратификува оваа Конвенција, значи Република Македонија искажа цврска определба за борба против организираниот криминал. Впрочем, оваа борба е и приоритет на Владата, на ова

Собрание, а се надевам дека тоа претставува и општ консензус на граѓанството, односно и на сите политички партии.

Почитувани колеги, јас многу се радувам затоа што од претходните дискутанتي кои што беа од партиите од пратеничките групи во опозиција нема дилема дека има потреба од донесување на овој закон, нема дилема дека овој закон е добар вака подготвен со одредени сугестии и забелешки кои што се нормални во оваа фаза и се во функција на подобрувањето понатаму во текстот на законот. Меѓутоа, она што сакам јас сега посебно да го истакнам е забелешката дека навистина оваа Влада, забелешката која што доаѓа од страна на колегите од опозицијата, дека оваа Влада само декларативно се залага за борба против организираниот криминал.

Почитувани колеги, ако во извесен период на развојот од една држава криминалот достигнал едно многу високо ниво, сигурно дека не можеме ефикасна борба да отпочнеме веднаш наредниот ден кога ќе си дадеме за задача дека ќе се бориме против организираниот криминал. Нормално е дека треба да исполниме многу претпоставки, нормално е дека прво треба сигурно да има волја, а потоа да создадеме една правна рамка со правни стандарди, со процедури и со институции кои што ќе имаат капацитет и ќе бидат спремни да се борат против ова зло на општеството. Јас сметам дека досега колку и да сака да ни се оспорува волјата, колку и да сака да се презентира дека сето ова е декларативно, не може да се докаже, затоа што веќе аргументирано тоа може да се докажува спротивното, затоа што како што кажав претходно, за да се отпочне ефикасна борба и вистинска борба треба да се создадат претпоставки. Дозволете ми да искажам една мисла на еден голем политичар кој што своевремено кажал дека ова што сега го почнуваме можеби нема да биде завршено за време на мојата администрација, или за време на неколку администрации, меѓутоа важно е да почнеме. Исто така, јас викам дека можеби борбата против организираниот криминал сигурно нема ние веднаш да ја отпочнеме и да ја завршиме, или можеби не во овој мандат да покажеме целосна ефикасност, важно е дека ние имаме желба, дека сме цврсто определени да отпочнеме со таква борба и дека веќе сме правно и институционално спремни за ваква ефикасна борба. Прво, самиот факт што веќе е ратификувана Конвенцијата на Обединетите нации за борба против организираниот криминал, значи потврда од Меѓународната заедница дека Република Македонија е подготвена. Затоа што, вие знаете кога ја ратификувавме оваа Спогодба услов беше да се исполнат некои работи за да може на Република Македонија да и се дозволи ратификација на оваа Конвенција. Значи, со ратификацијата ние пред Меѓународната заедница сме исполниле некои услови за отпочнување на борба против организираниот криминал.

Затоа, Република Македонија, ова Собрание донесе измени и дополнувања на Кривичниот закон, по кој што инкриминира кривични дела, кои што досега не беа познати за нашиот правен поредок.

Понатму, Република Македонија донесе Закон за измени и дополнувања на Законот за кривична постапка, во кои што вгради процедури во кои што ќе гарантира ефикасна борба против овој вид на криминал.

Понатаму, институционално, Република Македонија на разни нивоа веќе е подготвена да отпочне со борба против овој организиран криминал и тоа почнувајќи од најниското ниво, тоа е во надлежните министерства, каде што се формирани посебни одделни за ваков вид на борба против криминалот. Со донесувањето на новиот закон за јавно обвинителство конституираме посебен орган во рамките на Јавното обвинителство со строго утврдени надлежности, борба против ваков вид на криминал.

Сега, почитувани колеги, сметам дека овој закон, закон за заштита на сведоци е последен, но и помалку важен закон со кој што се заокружува правната рамка за ефикасна борба против организираниот криминал. Јас сметам дека со овој закон веќе дефинитивно го заокружуваме процесот на реформи во казненото право. Сега ако не се овие доволно аргументи, јас не знам со што се поткрепува тврдењето дека ние само декларативно сме се определиле да водиме борба против организираниот криминал.

Почитувани колеги, борбата против организираниот криминал не е лесна. Треба да се има воља од сите страни. Затоа што криминалот политичка припадност, нема ниту национална, ниту регионална. Затоа треба тука пред граѓаните да искажеме цврста определба. Сигурно е дека некој и од нашите редови, а можеби и од вашите редови ќе се против оваа работа меѓутоа, мораме да создадеме цврсто јадро и во власта и во опозицијата на која што ќе и биде национален интерес, општ интерес.

Почитувани колеги толку сакам да кажам околу оваа работа и бидејќи како што во воведот на моето излагање кажав дека нема потреба да се изнесуваат аргументи за потребата од донесување, затоа што не е спорна, јас би сакала во функција на подобрување на текстот на законот да дадам некои мои мислења, забелешки и предлози и бидејќи учествував во работата, како претседател на Законодавно -правната комисија, одредени забелешки кои што беа од технички и од правен карактер ги дадов и тие се вградени во записникот, односно во Извештајот и јас би сакала да кажам за некои суштински забелешки и одредени дилеми околу забелешките, кои што ги дадоа претходните дискусанти, со тоа што не претендирајќи дека моите забелешки се поисправни од забелешките на моите дискусанти.

Би почнала почитувани колеги, од членот 1, каде што е дадено што се регулира со овој закон и покрај другото, сметам дека во првата реченица од членот 1 ставот 1, треба стриктно, јасно да се утврди, односно да се прецизира нормата дека со овој закон, над се, се гарантира заштитата на сведоците и затоа, треба да се дополни во таа смисла оваа одредба и посебно, дека со овој закон, покрај одделението за заштита на сведоци, надлежно за спроведување на постапката за заштита на сведоци, јас сметам дека потребно е да се додаде дека со овој закон се востановува и Совет за заштита на сведоци, кој што Совет по функција и по надлежност е повисоко тело од Одделението за заштита на сведоци, затоа што до сега таков совет сме немале, затоа што до сега во друг закон таков нема предвидено и затоа што со овој закон сега го востановуваме тој Совет.

Почитувани колеги, јас имам забелешка односно би предложила поимникот значење на изразите да се дополни и со дефиниција што е жртва, која се јавува во својство на сведок. Затоа што тука се дадени сите категории на лица, односно на субјекти, на кои што им се нуди заштита со овој закон, а во членот 1, ставот 2 како субјекти се јавуваат и жртвите, кои се јавуваат во својство на сведоци и од тие причини сметам дека поимникот, односно дефинициите треба да бидат дополнети со дефинирање на поимот жртва која се јавува во својство на сведок и сметам да не биде обременет текстот во точките 6 и 7 по примерот на претходниот став, треба да се користи кратенка во однос на одделението и советот за да не се обременува текстот. Бидејќи се наоѓам во тој дел од забелешките за соработник на правдата, што е соработник на правдата беше искажана одредена дилема од страна на еден од претходните дискутанти, сметам дека соработник на правдата е стандард кој што е прифатен во меѓународното право и тука ние не можеме ништо да менуваме. Сигурна сум дека таа дефиниција е превземена од меѓународните документи. Сметам дека имаше од претходните дискутанти забелешка на членот 3 став 2 за примената на одредбите на овој закон за потребите на кривичните постапки во други држави. Оваа одредба кога се чита е нејасна и непрецизна, меѓутоа, до колку малку се подразмисли, може да се свати смислата на одредбата, меѓутоа, целта на секој законодавец е одредбите да бидат јасни, прецизни и за граѓаните, односно и за нестручните лица.

Сметам дека вака како што е дадена, односно како што е дефинирана оваа одредба ќе предизвикува дилеми во практичната примена. Затоа во оваа одредба би требало да се доразработи и да се допрецизира при изработката на текстот на законот.

Јас се согласувам со забелешката на претходниот дискуснт на членот 4. Тоа беше и моја заложба на ставот 2, тоа беше и моја заложба на Комисијата, а членот 4 се однесува на постапување со информациите од доверлив карактер.

Почитувани колеги, бидејќи се работи за сериозни кривични дела, каде што сигурно можат да бидат во прашање интегритетот и животот и лицата кои што се субјекти на заштита, сметам дека лицата кои што се вклучени во постапката за заштита на сведоци по службена должност кои што учествуваат, треба да се пропише трајно да ја чуваат тајната која што ја сознале во текот на постапката за заштита на сведоци. Дури јас да одам во размислувањето до таму да биде запретиено со казна и тоа доста строга казна за евентуално прекршување на оваа одредба. Зашто предвидена обврска без казна, мислам нема ефект.

Јас би дала забелешки и на одредбата што се однесува на Советот за заштита на сведоци. Таму се наведени субјектите, односно кој може да биде член на Советот и таму во нееднаква положба се ставени, по однос на времетраењето на мандатот и изборот на членот на Советот, кој што е директор на Управата за извршување на кривични санкции и на раководителот на оделот за заштита на сведоци.

Сметам дека директорот на Управата за извршување на кривични санкции и раководителот на Одделението за заштита на сведоци треба да бидат изедначени, дека тие се членови по функција и мандатот треба да им трае на двата члена се додека трае нивниот мандат. Исто така, тоа се однесува и за замениците.

Понатаму, почитувани колеги, во членот 10 технички забелешки и забелешки кои што ја променуваат одредбата имам доста, меѓутоа, во интерес на времето јас ќе ги дадам и писмено и во Извештајот ги има и само на оние суштинските ќе се задржам.

На членот 10, ставот 4, каде што е предвидено стручниот и административно-техничките работи на Советот за заштита на сведоци да ги врши секретарот, се поставува прашање, дали само секретарот ќе ги врши стручно-административните и технички работи и дали би можело една ваква обемна сложена работа да врши само едно лице. Во таа смисла сигурно при изработката на текстот на законот ќе се обрне посебно внимание и сигурна сум дека тука ќе мора да има некоја служба која што ќе ги врши овие работи.

Забелешка имам на членот 12, кој што се однесува на надлежностите на Одделението за заштита на сведоци и не знам дали е пропуст, сметам дека е како посебна надлежност на Одделението за заштита на сведоци, треба да биде предвидена и чување на оригиналните исправи за идентитетот за заштита на лицата, затоа што во пописот на надлежности од ставот 4, не е наведено како посебна надлежност, а во ставот 3, кој што се однесува на аподзаконските акти е дадено дека министерот за внатрешни работи донесува подзаконски акт за чување на оригиналните исправи, а оваа надлежност ја нема како посебна надлежност на Одделението за заштита на сведоци и

од овие причини, сметам дека надлежноста на ов одделение треба да се прошири во таа насока.

Имаше забелешка на членовите 19 и 20, каде што на членот 19 каде што се дава можност претседателот на Советот за заштита на сведоци да донесува одлуки веднаш.

Читајќи го законот, може да се заклучи дека можеби на претседателот на Советот во итни случаи, заради донесување на итни мерки за заштита, ако е загрозен интегритетот на субјектот кој што се става под заштита, можеби би требало да се предвиди можност во такви ситуации да донесува одлуки.

Членот 19 сметам дека се однесува, сигурно е грешка, и би требало претседателот на се брише, затоа што Советот донесува одлуки и тоа имаме за донесување на едни работи едно мнозинство, а за заштита, за промена на идентитетот мнозинство, односно четворица членови кои треба од Советот да гласаат, да се донесе ваква мерка.

Значи, мојата сугестија е, овој член 19 да се усогласи со членот 20, но да се размисли, дали не би требало, имајќи ги предвид решенијата по членот 18, да се предвиди да има една одредба, каде што ќе се дава можност на претседателот на Советот во итни ситуации, кога нема време да се спроведе целокупната процедура, а да нема повреда на постапката, бидејќи доброто кое го заштитуваме е многу поголемо, да му се даде можност во такви случаи, кои што сигурно ќе бидат такстативно наредени и конкретно утврдени, да донесува вакви одлуки.

Во членовите 26, 30 и 31 имаме недоследна, или непрецизна употреба на термини, како што се загрозено лице, заштитен сведок и т.н. Потребно е, дигејќи дефинирани се напред што е загрозено лице, што е заштитен сведок, што е свдок во друг закон, во зависност од фазата на постапката, да се употребува соодветниот термин, затоа што загрозено лице е лице кое што е загрозено, кое што знае нешто во интерес на кривичната постапка, но сеуште не е вклучено во постапката. Заштитено лице кое што сите овие работи ги исполнува, но е вклучено во постапката. Значи да се обрне внимание на прецизна и доследна примена на употреба на термините во законот.

Во членовите 38 и 39, да се прецизира точно од кога течат роковите, за да немаме проблем во практичната примена.

Би сакала малку да се осврнам на она што некој од дискутантите кажа дека сите овие мерки за заштита на сведоци, не можеле да бидат со успех применувани на една ваква мала територија, како што е нашата држава.

Почитувани колеги, ние не можеме да ја зголемиме територијата на државата. Таа е. Ние мора да ги изградиме сите стандарди и толку колку што сме, и толкави какви што сме да си предвидиме мерки за заштита, затоа што мораме да ги предвидиме, затоа што

борбата против организираниот криминал не се води само на еден регион, не се води само во една држава, имајќи ги предвид сите форми на криминал во сите форми кој што се јавува и затоа ани мора да бидеме во сегмент со вкупниот систем европски и светски во борбата против криминалот.

Уште нешто сакам да кажам дека предвидениот рок од 1.01.2006 година да се применува овој закон, до колку сигурно предлагачот имал одредени причини зошто тогаш, но имајќи ги предвид преодните одредби каде што во рок од 30 дена од влегувањето во сила на овој закон треба да се формира одделение. Во рок од 30 дена подзаконски акти, во рок од 30 дена совет, имајќи ја предвид целокупната процедура собраниска дека ако ја утврдиме сега потребата, ако ја утврдиме содржината на овој закон, согласно одредбите од Делвоникот, во рок од 60 дена треба предлагачот да поднесе текст на законот и да се надеваме дека сега сме да речеме јануари, два месеца за изготвувањето на текстот, тоа е март, еве нека биде и мај, 30 дена за подготовка околу ова, сметам дека рокот на применување на законот треба да отпочне порано со примена на овој закон, затоа што само така ќе кажеме дека за разлика од некои поинакви постапки дека сме и ќе водиме безкомпромисна борба против организираниот криминал.

Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Госпоѓо Којзеклиска имате три минути реплика.

МАРИЈА КОЈЗЕКЛИСКА:

Благодарам претседателе,

Јас кратко ќе реплицирам на колешката Цветанка Иванова за она што зборуваше за декларативните заложби на оваа Влада против организираниот криминал, со оглед на фактот што јас вчера дискутирав така, интенцијата на колешката е дека јас сум таа која зборуваше за декларативните забелешки, односно, декларативните заложби.

Сметам дека колешката го потврди тоа со последните нејзини неколку минути кога кажуваше дека членот 37, 38, 39 бараат рок од 30 дена да се завршат определени активности во однос на формирање на одделение за заштита на сведоци и деловни, подзаконските акти, а од друга страна во членот 40 се вели дека законот ќе отпочне да се применува од 1.01.2006 година.

Вчера напоменав, и денес ќе кажам, ако Република Македонија исполнила определени стандарди, како што кажа колешката, за да можеме да ја ратификуваме на Комисијата на Обединетите Нации за борба против транснационалниот организиран криминал, ако Република Македонија изврши промени во Законот за јавно обвинителство,

понатаму во однос на Кривичниот законик воведување на нови кривични дела кои се однесуваат на организираниот криминал, тогаш прашувам: зошто овој закон, како што рече колешката е еден од последните закони, но не помалку важен во однос на заокружување на целиот тој сегмент, зошто тогаш овој закон да го применуваме од 1.01.2006 година.

И, самата рече дека фазите во кои тече постапката согласно одредбите од Деловникот траат 60 дена за да може да се изготви предлог закон од страна на Министерството, значи ние ќе имаме рок од наредни осум месеци, сега веќе сме февруари, наредни два месеци се март и април, значи на почетокот на мај ние треба да го имаме предлогот на закон за заштита на сведоци. И, од мај до 31 декември 2005 година треба да се чека да поминат за да може законот да стапи на сила.

Во однос на тој дел беа забелешките. Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Повелете госпоѓо Иванова, една минута.

ЦВЕТАНКА ИВАНОВА:

Благодарам господине претседателе, почитувана колешке Којзеклиска, не дека само вие спомнавте, затоа што сите колеги спомнаа во своите дискусии дека декларативно се залагаме и не само заради тоа, заради тоа што сакам еднаш засекогаш за одредени работи без разлика дали сме пратеници од позиција или од опозиција, за некои работи треба да имаме консензус, затоа што е ова општо зло не само за нашата држава и за меѓународната заедница.

Се додека не сватиме така, се додека не одиме да ги подобриме состојбите во таа насока мислам дека се губиме во целта која што сакаме да ја постигнеме, а сигурно дека не се залагам и јас само декларативно, видовте дека јас се залагав и имав забелешка дека рокот 1.01.2006 е предолг за да се отпочне со примена на законот.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам.

Повелете господине Караџоски, а нека се подготви пратеникот Слободан Чашуле.

ЖАРКО КАРАЏОСКИ:

Благодарам претседателе, почитувани колеги, навистина денеска имаме една доста сериозна тема, еден закон кој што во прва фаза го разгледуваме, која е доста сериозна и која е апсолутно една новина во правниот систем на Република Македонија и нормално дека кога едни вакви новини се воведуваат во правниот систем на Република Македонија заслужува едно вакво внимание и една ваква дискусија. И, добро е да ги слушнеме и ние како пратеници аргументите и на претставниците на позицијата, но и на

претставниците на опозицијата, но тоа е добро да го слушнат и граѓаните, а и сите оние кои што утре треба да го применуваат овој закон.

Апсолутно се согласувам со дискусијата на колешката која пред мене дискутирала во делот на тоа дека овој закон е само последица или е еден од последните делови во онаа низа која што во текот на овие две години, нели Собранието на некој начин работеше, тоа се промените во кривичното законодавство, во Законот за кривичната постапка, Јавното обвинителство и да не ги набројувам сите тие закони кои што имавме овде прилика да ги дискутираме и да ги гласаме.

Точно е тоа и факт е дека со таквите промени на законската регулатива се доби,, односно во Република Македонија веќе имаме одредби со кои што се инкриминираат и нови кривични дела, нова е конкретно кривичната постапка и сето тоа значи дека на некој начин Република Македонија не само што треба да одговара на прашалници, но тоа треба да го прави и институционално во рамките на она што значи една регулатива која што дава основ за борба против ова зло, а кое се нарекува организиран криминал.

На почетокот морам да истакнам дека за жал, Република Македонија од своето осамостојување помина и потроши многу години до денеска во који што буквално во оваа сфера не се случи ништо и со право е почитувани колеги, почитувана колешке, кога буквално нема човек, нема било кој дипломат од меѓународната заедница кој доаѓајќи кај нас во Република Македонија или немора да доаѓа кога не не критикува каков ни е правниот систем и што сме направиле во тој дел од реформите.

Еве вчера или завчера имавме можност, имав лично можност јас, а и сите да го слушнеме, но и да го прочитаме и последниот извештај на Комисијата при Европската унија во однос на она што сме направиле во однос на реформите особено во правниот систем во Република Македонија. Ме изненади тоа што го слушнав, односно не ме изненади туку ме разочара затоа што нивниот извештај гласи дека Република Македонија во делот на реформите не направила ништо, во овие за кои што зборувам, значи во правниот систем, во судството, во правосудството и така натаму. Не сме направиле ништо и по доаѓањето на коалицијата која е сега на власт, освен како што вели кризната група дека во делот само на заедниците има некаков дел на позитивно поместување, нешто е направено.

Меѓутоа, во делот на реформите, во делот на спроведувањето и борбата против организираниот криминал, корупцијата и така натаму апсолутно не сме мрднале од таму каде што сме останале, а можеби сме се вратиле и поназад. И, сега кога тоа ќе го слушнете, кога тоа го слушате во континуитет сите овие години, логично е пратеник не мора да е на опозицијата туку кој реално размислува и кај кој во неговата глава се

јавуваат дилеми е да каже дека ние, кога зборувам ние, мислам на сите пратеници, мислам на законодавниот дом најверојатно носиме закони само декларативно. И тоа ќе остане забелешка. Колку и да речеме дека не е така, фактите зборуваат дека е така. И, за жал таа е вистината. Јас не би сакал да е тоа така, но така е.

Овој закон нема да има различна судбина, овој закон ќе ја има истата судбина, освен што мора нешто да отпочнеме како што рекол тој врвен политичар кој што колешката ни го прочита, односно кажа, меѓутоа верувајте и мене, но и на граѓаните ни е досадено вечно нешто да отпочнуваме, ама ништо да не завршуваме. Во суштина ние ништо не завршуваме, само почнуваме. Или се вртиме околу почетокот, а додека завршиме и тој почеток се менува.

Мене ми е апсолутно јасно дека со овој закон се заокружува процесот на реформа, барем оној дел што значи законска регулатива во делот кој што го презедовме со меѓународните договори, со европските договори и така натаму и така натаму да не ги цитирам овде се добро напишани, но ми е јасно дека овој закон многу, многу тешко ќе се применува во Република Македонија. И, тоа не, почитувана колешке, затоа што Република Македонија е мала според својата територија, туку затоа што во Република Македонија нема сили и нема институции кои здраво ќе застанат на една ваква примена. А, зошто тоа го велам. Има една интересна теза која овде сакам да ја поставам овде за размислување и ако се чита законот многу јасно е да се изведе заклучок, заштитните сведоци и сите оние кои што овде се наброени и која е смислата и целта на овој закон, кои што треба да сведочат за одредени дела кои спаѓаат во делата на организираниот криминал, но не само во тие дела туку и сите оние кои што се наброени овде во законот, кои што имаат казна над 4 години и тн., што ги вклучува и делата на корупција и така натаму, сите тие сведоци треба да бидат заштитени од институциите на власта. Или, според законот како што е кажано најдиректно од Министерството за внатрешни работи со оние одлуки кои што ги кажуваме, промена на идентитет и тн.и тн.

Се поставува прашањето, пак ќе речам, не поради територија, туку поради тоа како се работи во Република Македонија, кој сведок и да ги има овие норми во законот ќе има доверба да биде заштитен во Република Македонија, кога секојдневно се труби и се зборува и јавно се кажува дека Република Македонија е една можеби од најкорумпираните држави во регионот, ако не и пошироко. Во Република Македонија нас ни се случуваат работи, имаме оставка на Влада од причини на корупција кои се појавиле во самата Влада. Денеска не е повеќе тајна дека корупцијата, па и целиот криминал кој што произлегува од неа внатре, веќе во врвот на институциите, денеска не е тајна, вие имате, не сакам сега да ги именувам имате функционери кои овдека даваат оставка и

кажуваат зошто ги даваат оставките како главни причини - корупцијата која се јавува во одредени сегменти на одреден коалиционен партнер. Што значи не се запира со тоа, туку апсолутно се оди во уште поголеми крајности.

Денеска вие немате човек во Република Македонија, граѓанин на Република Македонија кој апсолутно нема доверба во оваа власт. Секој се сомнева дека се она што се прави не оди на добро и вие треба еден ваков сведок треба да сведочи за нешто кое што е крупно кривично дело, а да не биде на некој начин загрозен неговиот живот. И, тој денеска ќе се јави ли како сведок. Тоа е мисловна именка во Република Македонија, затоа што таквиот сведок по прво ќе летне од Македонија отколку да биде тука заштитен со овие инструменти што ги нуди законот.

Овој закон ќе биде еден од многуте препишан од другите закони во Европската унија или од оние земји кои што се далеку пред нас во секој поглед и ќе ни стои само како аргумент за оние одговори што сега ги пишуваме во смисла на прашањата кои што ни ги поставија, дека еве имаме и таков закон. А, не се малку такви закони, ние се изнапрепишувавме закони во сиве овие години, колку се 14,15 од осамостојувањето на Македонија, се изнапрепишувавме и да ви кажам искрено по три или четири пати ги преработивме и до ден денеска примената е на нула. Не би сакал да ги именувам, сега ќе потрошиме многу време, но тоа е факт. И, затоа кога се зборува декларативно, не треба овде да се обвинуваме ни позиција ни опозиција, таа е вистината, од неа неможеме да бегаме.

Тоа дека треба да бидеме сегмент во борбата против организираниот криминал, тоа е точно, меѓутоа како да ја почнеме и како да ја завршиме. Вчера имавме прилика да слушнеме и од министерот за внатрешни работи во таа дебата кога беше Законот за оружје кој што ги потенцираше некои бројки кои што сега повторно не би ги повторувал, но кои бројки кажуваат една навистина загрижувачка состојба во Република Македонија колку ни е криминалот на висок степен, што значи дека сигурно Европската комисија во смисла на оној извештај кој што го дава имала показатели за да каже дека ние ништо не правиме во правецот на реформи.

Е, кога нешто ќе направиме во тој правец, кога не само Европската комисија туку и самите граѓани во Република Македонија ќе почувствуваат некоја поголема сигурност, тогаш верувајте дека и сведоците кои што по овој закон треба да се јават ќе сакаат да сведочат врз основа на едни вакви критериуми односно вакви одредби кои што законот ги дава. Се дотогаш, прашање.

И, можеби тука колешки се поставува датумот 2006 година со примена на законот, затоа што најверојатно во 2006 година оваа власт ќе си замине од власт, значи овој закон

треба некој друга да го спроведува, односно да му го оставиме во наследство на некој друг. Затоа е примената од 2006 година, тоа нека не ве бунува. А, пак тој што ќе дојде во 2006 година, прво што ќе направи ќе го одложи овој закон минимум една година затоа што не ќе може да ги исчисти сите оние корупциски скандали што настанале во Владата односно во власта. За жал таква ни е состојбата.

Во Република Македонија се е декларативно и заложбите за економски развој, па и за се живо ни е декларативно, па и овој закон е таков.

Е, сега кога сме кај текстот, јас цело време се двоумев дали воопшто да разговарам за текстот на законот. Она дали има потреба од донесување на овој закон, кај нас нема закон затоа што нема потреба да се донесе, буквално секој закон кој се понудил од Владата има потреба да се донесе, тоа не е спорно. Можеби сме рекордери колку се закони сме донесле, така да има потреба, ние сме навикнати на тоа, но еве ќе кажам има потреба, само од причина да се заокружи оној циклус на реформи кој што го правиме, односно се трудиме да го направиме.

И, многу не се трудев да давам забелешки во смисла на текстот, затоа што овој текст, верувајте, до втората фаза ќе испретрпи неznam колку измени, а дури пак во примената уште неznam, колку други измени откако ќе се донесе.

До 2006 година верувајте од 30 и неznam колку члена се овде ќе станат најверојатно 50, затоа што она што се протежира да се направи, а се препишува од некакви си други закони, тешко се применува во Република Македонија, затоа што ние не сме она исто што значи Европската унија.

Еве, само за да не давам мои забелешки сите забелешки што ги кажа колешката ги поддржувам. Сега да не губам време, член 1, член 2 и така натаму, сите забелешки што ги кажа колешката ги поддржувам и добро е да пратеник од позиција да наоѓа забелешки, нас ќе не куртули од многу читање закони, барем ние ќе ги почитуваме нивните забелешки, и тоа е добро. Згора на тоа, член сум на Законодавно-правна комисија каде што имам прилика да ја слушам колешката кога ги елаборира, така да ми се познати, но мора да признам дека и јас истото тоа го согледував со некои други разлики, но во тој дел не би премногу елаборирал, само би кажал дека сите забелешки според мене се оправдани. И, не само колешката туку и од другите што беа кажани.

Тоа само потврдува дека нешто што оправдано и нешто што добро направила Владата во смисла на законот е што го пуштила да оди во прва фаза, инаку можеше и во скратена постапка, и тоа не е ништо чудно од кое што ќе излеземе во секој случај барем со еден подобар текст, во овој момент, колку што можеме да излеземе со подобар и врз

основа на сите овие забелешки, нормално доколку предлагачот се согласи да прифати нешто од сите овие забелешки. Јас мислам дека ќе прифати.

Има тука уште многу други членови кои што најверојатно во текот на расправата или во текот на она што јавноста ќе го каже можеби ќе бидат вкалкулирани, значи, основната цел покрај она што ни се нуди овде, да се утврди постапката, органите, надлежностите и мерките за заштита на сведоците, друго нема, кој знае што во овој закон. Токму тоа е доказ или факт е дека ова значи само почеток на она што треба допрва да го елаборираме.

Мерките на заштита не се измислени кој знае од каде, тоа во пракса во другите земји е применето, ние само ги преформулиравме на наш терен, не само што се измешани употребата на термините, туку измешани се и мерките сами како мерки и многу други работи. Се додава и казнена одредба во самиот закон, значи, ново кривично дело кое со тек на време најверојатно ќе треба да биде приклучено кон Кривичниот закон затоа што вака ќе ни се измешаат и кривичните дела и не ќе знаеме кое каде е.

Се на се, ова е посебна приказна со преодните и завршните одредби и одредуваме рокови кои прво не се воопшто прецизни, потоа неможеме да ги разбереме, за да знаеме од кога ќе се применува овој закон, за на крајот да кажеме од 1.01.2006 година, што апсолутно не е во ред.

Значи, што се однесува до текстот на законот се приклучувам кон сите забелешки, а што се однесува во смисла на потребата на овој закон реков дека има потреба, меѓутоа многу, многу треба да се замислиме сите ние, особено тие што треба да го спроведуваат овој закон, наброени овде, на тоа како ќе го спроведуваме не само декларативно донесовме закон, па колку да го имаме на списокот на законите. Значи, и понатаму сметам дека примената ќе оди тешко и во делот на борбата против организираниот криминал и сето она што значи корупција итн., сеуште тешко ќе излеземе на крај.

Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам, господине Караџоски.

Не ми е јасно што подразбирате под ова донесуваме декларативен закон. Собранието не носи декларативни закони, Собранието носи закони кои што можат да бидат добри или лоши. Декларативноста на законот не зависи навистина од Собранието, а првиот чекор за да таа декларативност на некој начин биде избегната е носење некој закон да има легална основа да може после тоа да се спроведува. Кој ќе го спроведува тоа е веќе друго прашање. Парламентот не е инволвиран во тоа.

Повелете контрареплика.

ЖАРКО КАРАЏОСКИ:

Претседателе, мене не ме чуди што Вас не Ви е јасно како што ни мене не ми е јасно нешто еве на пример како доаѓа до земјотрес, меѓутоа мислам декларативноста значи има добри и лоши закони но има и закони кои што не се применуваат. Тоа значи декларативно. Ние сме го донеле, но за жал стои во фиока или стои на списокот дека не се применува.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Да, ама Парламентот не е инволвиран во тоа. Вие велите Парламентот носи декларативни закони. Не е точно, Парламентот носи закони.

Повелете госпоѓа Иванова имате три минути реплика.

ЦВЕТАНКА ИВАНОВА:

Благодарам господине претседателе,

Колега Караџоски јас во принцип не сум лубител на реплики затоа што во принцип го почитувам туѓото мислење и кога ценам дека е погрешно, меѓутоа во вашиот говор на некоку пати бев повикана, дури и имаше еден дијалог помеѓу нас, па затоа сакам некои работи да дообјаснам.

Не беше мојата дилема дека Република Македонија е мала по територија па овие мерки кои што ги предвидуваме со овој закон нема да бидат ефикасни. Тоа беше забелешка на еден друг дискусант, но не е важно.

Ние не велеме дека во Република Македонија нема корупција односно нема криминал и нема организиран криминал, напротив, зошто има вршине институционална и правно се усогласуваме за да можеме да водиме успешна борба против овој организиран криминал и уште еднаш покажуваме дека не само декларативно туку имаме цврста волја, определба да го правиме ова за што ни треба и ваша поткрепа, ваша поддршка, бидејќи ова ги подрива темелите на државата и затоа треба да биде консесуално, консенсуална согласност да имаме меѓу сите политички претставници.

Не е точно, и Вас ви е познато дека ништо не правиме, напротив како правник знаете дека многу нешто направивме овие две години. Направивме правни претпоставки и институционална рамка за ефикасна борба против овој криминал, само не сакате да признаете и доколку вие во вашиот мандат ги донесовте овие закони ние немаше да трошиме време од две години да ги донесуваме, туку ќе почневме со ефикасна примена на овие закони и со имплементација на овие закони.

На крајот ви благодарам што ги прифаќате сите моите забелешки, затоа што само така се градат ставови и потврда дека ги прифаќате, а тоа е уште една потврда за мене дека сум во право што сум ги дала овие забелешки.

Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Повелете господине, Чашуле а потоа е пратеникот Зоран Томиќ.

СЛОБОДАН ЧАШУЛЕ:

Благодарам, господине претседател, почитувани колеги и колешки.

Јас нема да навлегувам во дефинирањето на синтактичките разлики измеѓу декларативно носење или носење на закон со декларативна завршница но би сакал да истакнам за мене една извонредно крупна работа, а тоа е дека Законот сепак ќе го поддржам.

Република Македонија, мора доследно до крај да остане во првите редови на борбата против организираниот криминал. Не треба некоја голема аргументација или издвоени сведоштва да се потврди ова. Доволен е еден поглед наоколу па ќе се види дека од мафијата на Џепче, па до безимениот голем глобализиран феномен наречен криминал, организиран криминал ја напаѓаат Република Македонија и таа на сите овие слоеви ги трпи неговите последици. Според тоа овде не се работи само за обврска која произлегува од нашата стратешка определба да се придружине кон две мултилатерални организации каде што ќе имаме пред се дополнителна гаранција пред се за граѓаните а потоа за самата држава и конечно за општеството, туку и за потреба на домашен план, макар и кодифицирале закон кој заради нашите специфики можеби во одредени делови ќе биде неприменлив па ќе остане мртво слово на хартија, па оттаму декларативен, но сепак ќе мора да го донесеме бидејќи во своите други одредби тој ќе треба да биде ефикасен.

Република Македонија мора да му стави, не крај бидејќи светот сеуште тоа не го сторил, почеток, на борбата против организираниот криминал се прави со заокружувањето на легислативата, а тоа е наша работа, задача на овој законодавен дом и врвен претставник на суверенитетот на граѓаните на Република Македонија.

Сепак, не се согласувам со тоа дека овој закон е темелник на борбата против организираниот криминал. Јас би рекол дека е тој колатерален на таа борба и пред се знак на слабост на човековата цивилиација бидејќи покрај уставите на државите кои се уредени како нашата демократија, покрај прифаќањето во основот на тие уставни во принципот на слободна размена на идеи и слободен натпревар кој ја детерминира слободата на пазарот, покрај гаранциите што севкупниот правен поредок и сите закони што ги усвојуваме овде во нашата држава и во сите други држави во светот со ваков поредок ние како и тие чувствуваме потреба за еден дополнителен закон кој на една категорија на граѓани и ќе им даде дополнителна заштита заради тоа што сите други

закони не успеваат. Значи, овој закон е знак на слабост на човековото општество, а кај нас во Македонија заради тоа што сме поместени како држава во нешто што е премногу долго недефинирано и трае како транзиционо за неколку други посткомунистичко општество, ние успеавме да создадеме дополнителни болести, дополнителна патологија на нашето општество каде што овој закон се налага како нужна потреба Меѓутоа светот на кој се потпираме на ова искуство, бидејќи ние не сме имале ваков закон, а во претходниот поредок областа на корупцијата и организираниот криминал не се кодифицираше, бидејќи тоа беше идеализирано, самоуправно дружење на граѓаните каде што ваквите појави и кога ги имаше немаа место, тоа се означува со техноменаџерство или со било кој друг облик, за да им се даде повеќе политичка откоглу вистинска криминална димензија, ние немаме друго искуство и се потпираме со право и сосема исправно врз искуството на другите. Искуството на другите, покрај заедничките вредности кои ние ги преземаме се збогатени со посебностите на нивната држава. Јас мислам дека нема граѓанин во Република Македонија и пошироко на Балканот кој не израснал со еден или друг американски криминален филм каде што гледате како од комедија до трагедија или од комични до трагични ситуации на дадена личност за да биде заштитен и му се даваат разни облици на заштита, почнувајќи од најприволното пластична операција преку промена на идентитет, па поместување во некој крај далеку од овде, колку што е крајот на Европа за мене од Скопје, како што е Норвешка, за да ја избегне венветата на организираниот криминал, во тој случај мафијата. Значи, тоа е еден облик на заштита и ние без оглед на милиметарската во споредба со големите центрирани простори на Република Македонија се трудиме со овој закон сведокот, бидејќи организираниот криминал против кој се бориме е посилен од правниот поредок да го заштитиме за да може тој со дополнителната заштита покрај другите и на овој закон да изнесе факти кои ќе помогнат судот да изведе т.е. обвинението да изведе а судот да прифати врз основа на прецизно и во потполно, ако е тоа можно изведени докази да донесе пресуда која оваа единка или тој облик на здружени единки наречен организиран криминал или мафии ќе ги отстрани во општеството и ќе и овозможи на државата да ги применува другите закони во целост за да не се чувствуваат граѓаните загрозуени.

Од тој аспект ние можеме ова искуство да го исцрпиме, но не сум убеден дека ќе биде ефикасно бидејќи во голем број на сегменти покажува на ефикасност и на другите општества и држави, но тие не се откажуваат од тоа и јас не гледам зошто ние би се откажале.

Ова го говорам намерно за да дојдам до една ситуација која е карактеристична за нас или за земјите слични на нас, а која во помала мерка ја имаат и другите, но бидејќи во

помала мерка е определено со спецификите на демократскиот развој нивното општество да има поинакви од нашите решенија, а тоа е како да го заштитиме сведокот од заштитувачите. Тоа е она каде што ние ќе мора многу долго да работиме за да излеземе од декларативноста во примената. За да имаме навистина можност, за примена на еден закон со вонреден карактер, бидејќи тој вонредно реагира и дејствува во правниот поредок на единката која треба да излезе со инкримирачките или дефинитивно инкримирачките податоци да и се даде заштита таа тоа да го стори. Да го преведам на дневен јазик како службеникот на Министерството да го заштитиме од министерот во услови кога буџетот ни е најголем и најважен единствен вработувач и инвеститор. Тука доаѓаме до една забелешка, ја поддржувам претседателката на Законодавно-правната комисија и треба да седнеме длабоко да размислиме и во други детали, а тоа е советот и телото што ќе ја дава заштитата. Замислете една апсурдна ситуација, избрани на државата, ваква каква што е, нашата, јас не зборувам за идеална демократија, таква нема, а ние сме далеку од тоа да бидеме во многу свои сегменти функционална демократија па затоа уште се бориме со најпримитивните облици на организираниот криминал. Како сега советот составен од службеници на државата ќе му даде на службеникот на икс министерство гаранција дека ќе биде заштитен од министерот кој тој треба да го инкриминира. Тука треба да работиме. Јас не велам дека токму заради тоа што немаме дефинирано искристализирано решение за ова прашање треба да го отфрлиме законот. Напротив законот треба да го донесеме и добро е, фала богу конечно треба да почнеме да работиме онака како што прилега особено кога зачекорваме на непознат терен за да не го претвориме во тенок мраз кој е живо плато на нашата држава, одиме во две фази и во втората, меѓу оваа денешна, која најверојатно ќе мине бидејќи ја има поддршката на сите во другата каде што ќе седнеме да гледаме веќе конкретен нацрт на Закон или предлог и да ги сумираме сите можни размисли на нашето општество и да видиме, да консултираме од редот на новодојдените членки во ЕУ, кои сеуште со себе како багаж влечат траги или целосно посткомунистички состојби наречени општества, па да видиме како тие се снаоѓаат во оваа ситуација.

Значи, со овој закон ниту почнува ниту завршува борбата против организираниот криминал. Ние со овој закон само создаваме една вонредна можност, спречуваме една слабост на државата, бидејќи таа не смее во ниеден момент во настапот и покрај овој најарбитрарен од сите човечки дејанија да настапува арбитрарно, носиме закон кој ќе ни овозможи на судовите кои целосно треба да бидат реформирани, за мене тоа е далеку покрупна, покрупна задача во борбата против организираниот криминал отколку само еден кревок закон кој треба да пропише заштита на сведокот, затоа што како ќе го

заштитиме сведокот од поредокот наречен судство во Република Македонија кој премногу долго време е закрпуван наместо да биде од темел протресен и на сите оние чесни судии, судски службеници, обвинители, јавни обвинители, воопшто дејци во тој сегмент на функцијата на власта, а тоа е судската да можат да работат, тогаш вереувајте ми овој закон нема ни да има во нашето општество, во нашата држава толку нагласено место како што има сега, затоа што ние практично треба носејќи го овој закон практично како палијативна, да ја сватиме мисловно преодна одредба па во него да имаме како покрај државата да го заштитиме сведокот и од судот, бидејќи на Законодавно-правната комисија каде што присуствував и учествував ние и за тие работи размислувавме. За мене е сосема на место размислувањето како заштитата да ја заштитиме од злоупотреба. Ние не треба да бидеме наивни, ние имаме несовршено општество, далеку се совршените, другите се само поорганизирани, ние допрва организираме општество во кое сакаме да поместиме држава со владеење на паравото. Според тоа кој е тој што располага со податоците. Ако треба сведокот да го штитиме од државата, од извршната функција на власта и од законодавната функција на власта главната заштита, податокот, идентитетот, местото го доверуваме повторно на државата и повторно минува на судот. Ако забележите, немојте да ме сватите како опозиционер кој има однапред негативистички курс против власта, бидејќи сопствените забелешки, се обраќам на ценетите колеги од мнозинството и плус забелешките на сите наши добронамерни партнери кои постојано не поттурнуваат во правец на создавање на стандарди кои ќе не внесат во НАТО и во ЕУ, каде што најголемите забелешки ги наоѓаат имено во власта и во судството. Сега, ние истрчуваме на терен со закон кој треба да штити луѓе од овие два ентитета, а му ги доверуваме исклучиво него. Јас правник не сум, јас сум само лингвист, не знам, како би можеле да го решиме, но гласајќи за овој закон гласам и за втората фаза, значи гласам и за потребата за што потемелна јавна расправа да ги видиме овие детали и кога ќе го дотераме овој закон, за кој денеска ќе се изјасниме дека има потреба приближно да ги задоволи, тешко да најдеме крајно и трајно решение, тогаш ќе можеме да речеме дека сме излегле од досегашниот магепсан круг на борбата против организираниот криминал, која премногу долго сакаме да ја исцрпиме со потрага по поединци, а мислиме во главите дека ако донесеме закон со тоа целосно ќе ја заокружиме. Не. Не, таа целосно ќе биде заокружена или ќе биде приближно целосно заокружена кога како економија ќе зачекори, кога еднаш ќе го затвориме кругот на носењето на вакви закони и ќе почнеме да се нафаќаме со суштинското, а тоа е како покрај нереформираната извршна власт со проблеми, судска власт, како ќе седнеме нејзината подлога која ја алиментира, ја прави возможна да ја направиме продуктивна, а

тоа е да извршиме реформа врз нашата економија тогаш ќе го достигнеме она задоволувачко ниво кое го имаат и другите европски држави и тогаш овој закон, повторувам е само израз на слабост, ќе си го добие своето место и на него нема да темелиме цела една архитектура. Но дотогаш пледирам до сите вас, до сите нас, дајте да го изградиме колку и да ни биде потребно време, за тоа не треба брзање во овој закон во оној дел за кој најмногу се залагав, а тоа е заштитените да ги заштитиме од заштитниците во дадениот случај од власта односно од извршната функција на власта и од судската функција на власта, па во крајна линија и од нас самите, бидејќи не треба барем во градењето на договор околу ова прашање да згрешиме.

СЛОБОДАН НАЈДОВСКИ:

Благодарам господине Чашуле.

За дискусија се јави господинот Зоран Томиќ, а после него госпоѓа Лалчевска.

Повелете господине Томиќ.

ЗОРАН ТОМИЌ:

Почитуван господине потпретседателе, почитувани претставници на Министерството, почитувани дами и господа колеги,

Пред нас е еден сериозен текст на закон наречен во името како закон за заштита на сведоци. Веднаш да кажам, иако како званичен предлагач се јавува Министерството за правда се гледа од самиот текст на законот и од самата содржина дека е многу сериозен пристапот на Владата на Република Македонија во докомплетирањето на целиот наш правосуден систем и на она што значи една борба многу поорганизирана од страна на самата држава. Меѓутоа, не само како овие три последни дискусанти што кажаа само против организираниот криминал, бидејќи се заборава членот 3 од именуваниот закон дека со овој закон за заштита на сведоци се гонат односно се заштитуват сведоците и соработниците на правдата за кривичните дела кои се однесуваат за кривичните дела против Република Македонија. Тоа е за мене најбитен сегмент. Понатаму, за кривичните дела со кои се заштитува и меѓународното право и конечно она што вчера колешката Којзеклиска го спомна, а за тоа најмалку денеска за жал се зборува, за сите кривични дела за кои е пропишана казна затвор од најмалку 4 години. Веднаш би почнал, покрај она што навистина би сакал да го потенцирам дека е направен извонредно голем труд, добро е што овој закон оди во неколку фази. Бидејќи, сме во првата фаза, ќе го истакнам само следното. Веднаш да се промени името на законот. Закон за заштита на сведоци не одговара ни по содржина, ни по формата на она што се нуди во самиот закон. Мојот предлог е закон за заштита на сведоци и на соработниците на правдата. Зошто ова го

велама? Во самиот текст на законот каде што се набележува што е тоа заштитен сведок, веднаш после него ако забележувате во текстот, станува збор и за соработници на правдата. За да на јавноста и биде поблиску, сите отприлика знаат тоа што е заштитен сведок, меѓутоа соработник на правда е лице кое веќе извршило кривично дело, лице против кое е подигнат обвинителен акт или лице кое учествувало во подготовка на извршувањето на кривично дело, но дало согласност да соработува со органите на правдата. Затоа и го предлагам насловот на текстот да биде променет на самиот закон. Значи, покрај закон за заштита на сведоци, да се додаде и со соработници на правдата. Тоа е едно што сакам да го нагласам.

Ова второто за што стана збор, она што мислам дека исто така е многу битно и значајно, колегата Караџоски кажа дека ова е само декларативен и дека нема да се применува. Не, овој закон и тоа како ќе се применува и јас сум убеден во тоа. Убаво кажа колешката Иванова дека направени се измените во Кривичниот законик, во Законот за кривична постапка, ова е ми се чини онаа последна алка на синџирот која недостасува во ефикасна борба против сите оние четири вида кои се предвидени во самиот овој Предлог текст на закон.

Меѓутоа, јавно го повикувам од оваа говорница претседателот на Владата на Република Македонија, министерот за финансии и министерот за правда да седнат и веднаш да изработат еден финансиски план. Ја прифаќам одредбата од член 35 на овој закон каде што се предвидува дека средстваа ќе се обезбедат за спроведување на овој закон од Буџетот на Република Македонија, од меѓународни донации или онаа потреба што меѓународните органи за прогон на криминалот ќе ја спроведат или ќе ја предвидат дека се потребни. Доколку не обезбедиме средстваа за спроведување на овој закон, тогаш навистина ќе се потврдат зборовите на колегата кои беа иронично кажани, меѓутоа дека ќе биде законот декларативен. Само еден пример, па како ние мислиме да вршиме промена на идентитет на заштитен сведок кога во членот 23 се предвидува дека надлежните органи треба да се грижат за неговото социјално, економско живеење итн. Тоа се огромни средстваа кои верувам дека оваа држава ќе ги предвиди за да ја постигне целта на самиот закон. Тоа е една работа.

Втора работа околу промена на идентификацијата, мислам дека веднаш паралелно со носењето на овој закон треба да се склучат многу меѓународни договори, посебно со земјите во регионот за размена на лица како заштитени сведоци. Ова го велама од проста причина што навистина не е тоа дали Република Македонија е голема или мала по својата територија, но она за мене што е побитно, мора да постои еден навистина голем,

посебно меѓу нашите соседи една поголема соработка на борбата против организираниот криминал. Само на тој начин ќе ја постигнеме и целта и ефикасноста на овој закон.

Конечно сакам уште еднаш да кажам дека овој закон навистина заслужува целосен резпект, целосно почитување. Ова е еден вистински реформски закон. Мерките кои се предвидени околу спроведувањето треба да се надополнат и добро е што за тоа имаме време и сметам дека и во Владата многу посериозно ќе се пристапи кон изработка на оној комплетен текст, а особено, повторувам особено, мислам дека министерот за внатрешни работи не може сам да ги предвиди тие средства за спроведување на овој закон, треба многу поголема синхронизација, како што реков помеѓу премиерот, министерот за финансии и Министерството за правда. Во еден таков конгломерат сите тие министерства надлежни органи, ќе дојдеме до ефикасно спроведување на истиот закон. Добро е што ќе се применува од 01.01.2006 година, затоа што еве јануари веќе помина и мислам дека ќе има најмалку уште една фаза овој закон и ќе се допрецизираат сите тие работи. Повторувам, ова е голем исчекор за правдата во Република Македонија и во целост го поздравувам.

Благодарам.

СЛОБОДАН НАЈДОВСКИ:

Благодарам господине Томиќ.

Збор има пратеникот Лалчевска Ристана.

Повелете госпоѓо Лалчевска.

РИСТАНА ЛАЛЧЕВСКА:

Благодарам господине потпретседателе.

Сите претходни говорници во текот на вчерашниот и на денешниот ден изнесоа низа забелешки на овој закон, па затоа јас ќе бидам сосема кратка и ќе ги кажам само оние забелешки кои не беа кажани досега.

Пред се, би кажала околу потребата за донесување на овој закон, затоа што ова е прва фаза. Ценев дека постои потреба за донесување на овој закон, меѓутоа, кога малку поаналитично го разгледав предложениот текст и онака како што е системски поставен односно решенијата кои се понудени во текстот, дури сега се сомневам дека со ваков предлог ќе ја задоволиме потребата за донесување на едно вакво законско решение, дали таа ќе одговори на она што значи заштита на сведоци, како и заштита на соработници на правдата. Тоа морам посебно да го потенцирам, бидејќи ценам дека најчесто токму соработниците на правдата се тие лице кои треба да се заштитат, затоа што тие најчесто се директни сведоци за она што се случувало односно се директни

учесници во таквите кривични дејанија и такви потенцијални помагачи на правдата токму се црпат од тие редови. Многу мала е веројатноста дека заштитени сведоци ќе бидат лица надвор од кругот на организирањето на тие кривични дејанија. Реков дека по однос на решенијата кои се понудени сега, се прашувам дали да дадам поддршка за предлогот за донесување на закон, бидејќи ценам дека постои потреба, но вака понудена се доведувам и самата во сомнеж дека нешто битно ќе се успее во овој сегмент. Иако, потребно е заради заокружување на борбата против организираниот криминал и едно законско решение во оваа сфера, меѓутоа, не вакво какво што е понудено. Исто така, тоа е наша обврска која сме ја презеле со ратификација на Конвенција за сузбивање на транснационалниот организиран криминал, како и препораките кои се поврзани со оваа Конвенција. Тука да кажам дека и најчесто потребно е заштита на сведоци и на помагачи на правдата токму во сегментот на организираниот криминал.

Околу текстот на законот, веднаш во врска со ова би изнела една забелешка на членот 2, каде што го дефинираме поимот заштитен сведок викаме “лице кое поседува информации од значење за кривичната постапка чиј живот и здравје е загрозено”, меѓутоа, тука мислам дека треба да се прошири оваа дефиниција и да се каже за каква кривична постапка односно за какво кривично дело, затоа што нас не ни е потребна заштита на сведоци за било кое кривично дело односно за било која кривична постапка. Пред се, тука треба да станува збор за кривични постапки кои се водат со сферата на организираниот криминал, за кривични постапки кои се водат за дела против државата и за некои многу потешки кривични дела, а не за сите кривични дела, значи и не за сите кривични постапки. Ценам дека е потребно мало прецизирање за кои тоа кривични постапки станува збор. Бидејќи, вака како што е сега напишано се добива впечаток дека за било која кривична постапка е потребен заштитен сведок. Тоа би било моја прва конкретна забелешка по однос на текстот.

Во членот 3 се вели “овој закон се применува доколку докажувањето на кривичното дело би било проследено со несразмерни тешкотии или пак не може да се изврши на друг начин”. Мислам дека овој член не е добро формулиран. Пред се, би требало да стои одредбата дека за дела кои не можат да се докажат на друг начин, значи, првично би било таа формулација, а потоа би доаѓале дела кои не можат да се докажат без несразмерни тешкотии. Вака формулирано мислам дека доведува до една забуна за кое е тоа докажување на дела се работи.

Понатаму, нешто што заради што и се доведува во ситуација да се премислувам околу поддршката на овој Предлог на закон односно на потребата за донесување на закон, е решението кое е вградено околу советот за заштита на сведоци. Тука е

предвидено дека ќе постои совет за заштита на сведоци и тука се наброени сите кои ќе членуваат во тој совет и дека тие ќе имаат свои заменици и дека советот ќе е потребно да има кворум од најмалку четворица, зашто мислам пет луѓе треба да има во тој совет, значи уште толку заменици, тоа се веќе десет луѓе, за што е потребно да има кворум од најмалку четворица за да можат да работат, од кои барем четворица да дадат поддршка за програмата за заштита на сведоци. И, сега, целото тоа концептуално така поставено се прашувам дали можеби премногу луѓе се вклучени во една многу суптилна програма каква што е заштита на сведок и заштита на помагач на правдата. Во принцип колку повеќе луѓе знаат, толку е повеќе веројатноста за одлив на таквите податоци. И овде најчесто се работи за брзо интервенирање, поготово во сферата на организираниот криминал и за што помалку луѓе да имаат податоци околу тоа кој е сведокот и во која програма за заштита е влезен. Бидејќи, со вака поставени решенија јас мислам дека ќе се случува да се доведат во една состојба на одлив на информации околу заштита на сведоците и ќе ги загрозуваме лицата кои ќе ни пружат правна помош при водењето на постапки, пред се, велам во сферата на организираниот криминал, бидејќи организираниот криминал и инфилтриран во сите сфери на живеењето, почнувајќи од власта, па надолу, во институциите на државата тој не познава граници, значи не познава ни граници ни висина на институции. Иако, праксата докажува дека најчесто босовите во организираниот криминал се во врвовите на власта. Ова ми дава за право, тоа не зборувам дека е случај во Република Македонија, тоа е случај во многу други држави и ние тоа мора да си го признаеме, дека најчесто конците во организираниот криминал се тегнат од највисоките кругови на власта. Затоа, се прашувам ако во тој совет за заштита на сведоци се толку многу луѓе и се сите од врвот на власта, како ние ќе ги заштитиме сведоците. Ние треба да ги заштитиме токму од овие високи институции, затоа што најчесто таму имаме инфилтрирање на организираниот криминал. Тие таму имаат интерес да продрат. Навистина, останувам во дилема како ќе ги заштитиме сведоците, иако тие го знаат ова законско решение, дали воопшто ќе прифатат да влезат во таква програма за која што ќе знаат голем број на луѓе, затоа што ќе имаме пет членови, пет заменици и уште не знам кој се и колку ќе се чувствуваат безбедни да ни ги дадат информациите за да ја завршиме таквата кривична постапка. Токму од вака поставените решенија околу донесување на одлуката за влегување во програма и бројот на луѓе кои се вклучени од највисоките кругови на власта, јас навистина се сомневам дека законот ќе има резултати и дека самите сведоци односно помагачите на правдата ќе бидат сигурни да ни пристапат и да ни дадат такви податоци, затоа што ќе се прашуваат дали ќе бидат заштитени вака како што е понудено решението.

Јас мислам дека предлагачот треба да ги разгледа овие работи, да го стесни кругот на луѓе кои ќе ги имаат информациите и ќе донесат одлука околу програмата за заштита на сведоци и што помалку луѓе од високите кругови на власта, пред се, извршната, јас мислам дека тоа би се свело најмногу во Министерството за прогон односно Министерството за внатрешни работи и на што помал број на луѓе кои ќе ги знаат податоците за заштита на сведоците. Вака поставено, јас навистина се сомневам дека воопшто ќе имаме кого да заштитуваме, затоа што криминалците, верувајте, тоа сите добро го знаеме, се многу побрзи од било кое законско решение, а ова не дава добра основа дека сведоците ќе прифатат да ни дадат информации и да влезат во вака, да речам, транспарентна програма за заштита.

Благодарам.

СЛОБОДАН НАЈДОВСКИ:

Благодарам госпоѓо Лалчевска.

Дали некој друг бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот.

Пред да го предложам заклучокот за усвојување, ги повикувам пратениците да влезат во салата, за да преминеме на гласање.

На Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок.

1. Собранието на Република Македонија го усвојува Предлогот за донесување на закон за заштита на сведоци.

2. Владата на Република Македонија ќе изготви и на Собранието ќе му достави Предлог на закон за заштита на сведоци, при што ќе ги има во предвид предлозите и мислењата содржани во извештаите на работните тела и од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија.

3. Овој заклучок, заедно со извештаите на работните тела и стенографските белешки од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија, да се достави до Владата на Република Македонија и Министерството за правда.

Мислам дека немаме доволен број на пратеници и уште еднаш пред да го ставам предлогот на гласање, ги повикувам пратениците да влезат во салата.

Ги повикувам службите на Собранието да го утврдат точниот број, да видиме уште колку ни фалат.

(Службите ги пребројуваат пратениците, нема доволен број, па се чека неколку минути).

Во салата имаме 61 пратеник.

Предложениот заклучок го ставам на гласање.

Ве повикувам да гласаме.

Гласале 58 пратеници, 57 гласале за, 1 воздржан, нема против, а како што реков во салата се присутни 61 пратеник.

Констатирам дека Собранието го усвои предложениот заклучок.

Минуваме на точка 28 - Предлог за донесување на закон за слободен пристап до информации од јавен карактер.

Предлогот за донесување на законот и извештаите на работните тела на Собранието ви се доставени односно поделени.

Отворам претрес.

Молам, кој бара збор?

Има збор господинот Јани Макрадули.

Господине заменик вие побаравте збор?

Тогаш повелете, имате предност, би ве молел да се јавувате на време пред да започнат да се јавуваат пратениците.

Има збор заменикот министер за правда господинот Субхи Јакупи.

СУБХИ ЈАКУПИ:

Почитуван потпретседателе, почитувани пратеници, почитувани дами и господа.

Ми претставува посебно задоволство што можам да ви се обратам по повод донесувањето на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер, што го оценувам како исклучително значајно решение во развојот на демократскиот амбиент во Република Македонија како граѓанска држава.

Факт е дека во развиено граѓанско општество граѓаните треба да имаат регулиран пристап до јавни документи и информации.

Граѓаните имаат право да ги знаат ставовите и одлуките што влијаат на креирањето на политиката. Тие имаат право да ги погледаат документите во изворна форма пред нивното усвојување односно усвојување на политиката.

Со Уставот на Република Македонија се гарантира слободен пристап кон информациите, слобода на примање и пренесување на информациите.

Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер е еден од ретките закони на кој му посветуваме внимание во фаза на подготовка од Владата. За да биде донесен овој закон и да им овозможи на граѓаните за задоволување и регулирање на уште едно нивно право од особено значење беше мислење на граѓанското здружение.

Претставници на одредени граѓански здруженија беа вклучени преку работната група и преку организирање на многубројни работни средби на кои се разгледуваа

верзии на работниот текст на законот за слободен пристап до информации од јавен карактер.

Претставниците на одредени меѓународни организации до кои беше доставен законот на експертиза со свои мислења и забелешки по работниот текст ни помогнаа да дојдеме до соодветно решение по одредени прашања.

Во подготовката на текстот на законот беа земени во предвид укажувањата, сугестиите и забелешките на претставниците на земјите членки на Европската унија кои ја поддржаа идејата за учество на невладините организации во изготвување на овој закон.

Искуството за досегашна соработка со граѓанските здруженија, покажува позитивни резултати во Бугарија, Албанија, Србија и Црна Гора, Хрватска, Словенија и Романија и тоа беше доволна аргументација да го следиме нивниот пример.

Процесот на интеграција на Република Македонија кон Евроатлантските процеси е причинето од условите за нашето побрзо членство и хармонизација на нашето законодавство со законодавството на земјите од Европска унија.

За македонското општество претставува поттик да ги имплементираме меѓународните стандарди што произлегуваат од меѓународните документи поврзани со основните човекови права и слободи.

Ваквата определба се однесува и на слободниот пристап до административните документи почнувајќи од Европската конвенција за човекови права, Универзалната декларација за човекови права на Обединетите нации, документите на Советот на Европа, а посебно Препораката усвоена од страна на Комитетот на министри во 2002 година за пристап до службените документи. Оваа препорака содржи одреден број принципи кои целосно се инкорпорирани во текстот на законот.

Од посебна помош ни беше моделот на законот на АРТИКЛ 19, кој во суштина беше патоказ за подготвување на нашиот закон.

Предлогот за донесување закон за слободен пристап до информациите од јавен карактер е поделен во повеќе глави според својата содржина. Нормирани се субјектите на кои се однесува законот, целите што ќе се постигнат со неговото донесување. Исто така, на многу јасен начин се утврдени исклучоците од начелото на слободниот пристап до информациите. Заради полесно остварување на пристапот до информации се утврдува службено лице, но се дефинираат и определени должности на имателите на информации.

Во посебна глава е регулирана постапката за остварување на правото на слободен пристап до информациите со јасно дефиниран начин на комуникација и со определување рокови, како и правото на заштитата во остварувањето на пристапот до информациите.

Со овој закон се формира Комисија за заштита на правото за слободен пристап до информациите од јавен карактер, за која членовите ги наменува Собранието на Република Македонија. Во овој дел од законот се утврдени надлежностите на Комисијата.

Во делот на казнените одредби се утврдени казни во случај на повреда на одредбите на овој закон, а во преодните и завршните одредби се определени роковите во кои треба да се донесат подзаконските акти кои се основа за имплементација на овој закон.

Сакам само накратко да се осврнам на дел од коментарите по Нацрт законот од направената експертиза според кои, се истакнува дека “има добро поставена структура, лесно е разбирлив и погоден за преглед”. Според предходните дискусии главните забелешки се однесуваа во делот на основите за неодобрување пристап до информациите. Во насока на надминување на наведените забелешки содржината на членот што го регулира ова прашање е преформулирана, но не значи дека е конечна. Заради тоа според мислењата и забелешките кои ќе следат по овој текст на законот ќе се направи допрецизирање на одредбите. Исто така, сакам да нагласам дека овој закон е предложен да оди во редовна постапка, за да може да се слушнат мислењата на поголем број на субјекти.

На крајот, сакам да ја искажам својата надеж дека ќе се реализира поставената цел, односно ќе стане обврска за имателите на информациите да им ги дадат на увид на граѓаните и граѓаните ќе се стекнат со право за пристап до нив.

Со тоа се обезбедува јавност и отвореност во работењето на државните органи, органите на општините и градот Скопје, јавните установи и служби, јавните претпријатија, како и правните и физичките лица кои вршат јавни овластувања утврдени со закон.

Очекувам плодна расправа по текстот на законот, од која се надевам ќе произлезат заклучоци за подобрување на содржината на овој закон.

Благодарам.

СЛОБОДАН НАЈДОВСКИ:

Благодарам господине Јакупи.

Збор има пратеникот Макрадули Јани, па после тоа господин Јашари Аднан.

Повелете господине Макрадули.

ЈАНИ МАКРАДУЛИ:

Благодарам потпретседателе, почитувани колешки и колеги пратеници.

Јас да се придружам во поддршката и да дадам некој свој коментар за овој закон. Сметам дека потребата од донесување на овој закон можеме да ја погледнеме од повеќе аспекти и усогласување со европските директиви и препораки во делот на хармонизација на нашето законодавство, но пред се имплементација на уставно загарантираното право на граѓаните на Република Македонија да имаат слободен пристап и увид до информациите, транспарентност на државните органи, поголема ефикасност на администрацијата, практично задоволни и добро информирани граѓани. Овој закон ќе понуди она што е и вистинската улога на Законот за децентрализација, да ги приближи граѓаните до локалната самоуправа и новите услуги и сервиси што ќе ги нуди локалната самоуправа и е едно моќно орудие или алатка во борбата против корупцијата. И мислам дека нема да биде декларативно како што беше кажано претходно, туку напротив една крупна алатка во борбата против корупцијата и овој закон.

Покрај тоа, на почеток дозволете ми да го изразам моето задоволство што овој Предлог на закон е плод на една соработка со невладиниот сектор или граѓанските здруженија, како што беше кажано. Практично модерните начини на водење на државите бараат и имаат потреба од силно и цврсто партнерство меѓу јавниот и приватниот сектор и невладините организации и мислам дека улогата на транспарентност “Македонија” и препораките на Транспарентност интернејшнел во целиот овој проце и мислам една од позитивните работи што треба тука да ја нагласиме и се разбира отвореноста и решеноста на Министерството тоа да го направи.

Дека оваа материја е клуч во борбата против корупцијата, тоа го докажуваме и со Извештајот за 2003 година од Транспарентност интернејшнел кој исклучиво е посветен во борбата против корупцијата и законот за слободен пристап до информациите како една од најмоќните алатки во борбата против корупцијата и практично контролата на она што сакаме ние како граѓани да го добиваме од државните институции и од локалната самоуправа, односно целата јавна администрација.

Светската пракса познава многу искуства. Како најдобар пример го кажуваат примерот од државата Раџастан во Индија, покраината Раџастан во Индија каде што во едно над 70% неписмено село граѓаните увиделе дека некој им ги троши парите на неадекватен начин и една група на луѓе, тргнувајќи од село во село откриле дека обврзувачките фондови што треба да ги плаќаат некој од локалната самоуправа им ги троши за друга намена. Таквата мала организираност од неколку луѓе брзо прераснало во едно движење од 400 села, биле вклучени многу организации, новинари, политичари и практично прераснало во едно движење во Индија и Раџастан како покраина или како

држава биле приморани да донесат еден закон за слободен пристап во информации. Покрај многуте други примери ова се брои како еден од највпечатливите примери за борбата за слободен пристап во информациите.

Состојбите во Македонија, за жал, и покрај тоа што се регулирани во многу прописи, знаеме да кажеме дека немаме доволен увид во информациите, истражувањето што го има направено како дел од проектот Транспарентност - Македонија кажува дека и покрај тоа што има законски можности во повеќе институции, граѓаните не се свесни доволно дека можат да стигнат до некои инфомации.

Работата на “Службениот весник” оди во прилог на отвореност на законите што се носат, заложибите во Собранието, ние на претседателот Јордановски за поголема отвореност при работата одат во таа насока и постои обврска за тоа, се повеќе закони читаме дека имаат обврска дел од своите активности да ги објавуваат на ВЕБ страниците на соодветната институција, така што полека се отвараме во целиот процес на слободен пристап на информации, но, за жал, тоа го правиме по донесувањето. Мислам дека тоа е еден хендикеп што овој закон треба да го надмине. Ретко кога законот во нацрт фаза можеме да го најдеме некаде каде можат граѓаните да го анализираат или здруженијата, па потоа да интервенираат и да сугерираат.

Тоа што овој закон се носи во неколку фази оди во позитивен придонес кон наоѓање на вистинското решение за овој закон. За жал, граѓаните во Република Македонија не се задоволни како се отворени државните институции. Постои голема шареноликост, постојат министерства кои се апсолутно затворени и практично било која информација не можат да добијат и тогаш се јавува сомнеж во она како функционира државата.

Затоа транспарентноста во оваа постапка е многу битна и секоја влада што држи до себе да биде демократична мора да го запази овој принцип на транспарентност.

Клучот на овој закон е терминот информација, има многу цитати дека правото да се знае е исто со правото да се живее. Уште во 1822 година се наведуваат цитати од политичари од тоа време пред 200 и кусур години кажуваат дека тој што ги има информациите тој ќе знае да владее.

Владите на ХХИ век се карактеризираат со тоа што го имаат епитетот паметна влада. Онаа влада што ги има информациите, но тие информации ги разменува, ги проследува и користи знаење односно целокупното знаење што претходно го има стекнато го користи во својата работа, се вика паметна влада и таа е влада на ХХИ-от век. Се разбира клучот и инфомацијата, знаењето и отвореноста на владите, но за жал, често владите и политичкиот менаџмент на владите не се секогаш подготвени да влезат

во овој процес јасно, отворено и со голема поддршка и затоа да го изразам моето задоволство што Владата на парламентарното мнозинство е решена да започне уште еден закон, со што јакне демократијата во Република Македонија.

Правото на пристап до информациите се клуч во улогата на граѓаните во креирањето на политиката на државата. Владите мора да сфатат дека граѓаните не се само корисници на услугите, туку напротив тие од корисници треба да прејдат во дел на менаџирање на раководењето со институциите, посебно на локално ниво. Со процесот на децентрализација каде што голем дел од ингеренциите кои се префрлени на локално ниво, граѓаните со своето непосредно учество со двонасочната комуникација меѓу нив и општината ќе можат да придонесат за подобар развој на локалниот регион, областа каде што живеат од една страна, од друга страна да ги контролираат како се одвиваат, да речеме трошењето на нивните средства, како се однесуваат нивните избраници за кои што гласот го дале на изборите. Или пак да откријат некое погрешно управување и да се обидат тоа да го спречат.

Од друга страна, таквата транспарентна работа, таквиот отворен начин на работа на администрацијата неминовно ќе го намали степенот на корупција во одредени институции или пак ќе ги намали, или транспарентната работа го уништува дискреционото право на вработените во јавната администрација каде што тие можат да одлучат по своја логика, или по свое размислување.

Овој закон мора да понуди и менување на реториката која владее и кај нас и секаде, тоа е правило. Од она познато што го слушаме или од министрите или од државните функционери, не се секирај, верувај ми ќе ја завршам работата, се менува во синтагмата покажми да видам. Граѓаните сакаат да се уверат и довербата што сакаат институциите да ја наметнат, мораме да ја замениме со транспарентност во работата. Владините институции мора да сфатат дека информациите се за граѓаните и во интерес за граѓаните, а државата е таа што треба да ги чува и употребува во корист на граѓаните.

Се разбира, многу е биотно да се води една проактивна политика во целава работа. Поврзано и со претходното, ние мораме да влеземе со непосредна проактивна стратегија каде што нема да чекаме некој да ги бара информациите од нас, тие информации ќе треба да ги подготвиме порано и конечно да бидат достапни за граѓаните. На тој начин администрацијата ќе биде многу поефикасна, на тој начин ќе биде многу поефтино и државата помалку ќе ја чини администрацијата, а реков, граѓаните ќе бидат апсолутно позадоволни од целава работа. Се разбира, чувањето на овие информации бара едно менаџирање на она каде ќе бидат сместени, кој ќе се грижи за нив, на кој начин ќе бидат структурирани за да не настане хаос во активирањето, во менаџирањето на

податоците што ги имаме. Пристапот до тие информации треба да биде лесен, разбирлив за да може граѓаните побрзо да стасаат до своите потреби.

Од друга страна овој закон ќе доведе до драстична промена на начинот на функционирањето на администрацијата. Практично, ќе се промени свеста во работењето на администрацијата, каде што тие ќе станат вистински сервис на граѓаните. Ќе треба да се вложи многу во обуката на вработените во администрацијата. Ќе мора да се вложи многу во курсеви, семинари, каде што ќе можат тие да одговорат на предизвиците што се бараат со овој закон.

Посебно место или посебна улога во спроведувањето на овој закон, но и нешто што ќе го почувствуваат од овој закон, тоа се медиумите. Многу препораки зборуваат за транспарентност на медиумите, пред се од Комитетот на министри на Советот на Европа, каде што медиумите со својата транспарентност треба да овозможат на граѓаните да дојдат до сопствено мислење по одредено прашање. За жал, и во Република Македонија голем дел од медиумите се под влијание на разни групи и практично, вистинските информациите ги немаме.

Од друга страна, затвореноста на институциите, немањето на ваков закон на површина појавува некои ексклузивци од страна на новинарите кои, демек имаат некои информации пред другите. Овој закон ќе го спречи тоа. Овој закон ќе ги изгуби тие ексклузивци, ќе им ја олесни работата на сите новинари затоа што тие ќе можат да стасаат до информациите, затоа што некој ќе мора ним да им ги даде, односно ќе бидат достапни за сите.

Затоа медиумите треба, не само за свое добро, бидејќи тие ќе имаат корист од ова, да учествуваат во кампањата за промоција на овој закон и за промовирањето на бенифитите од овој закон. Се надевам дека примената и применливоста на овој закон ќе ги намали шпекулациите во медиумите и ќе ја направи транспарентна работата на сите државни институции, така што граѓаните ќе бидат позадоволни и поинформирани.

Овој закон е последица на многу препораки, многу декларации уште после Втората светска војна од страна на Обединетите нации. За жал, реков дека и уставното право што го имаме загарантирано не нашло време да се имплементира и затоа мислам дека е ова крупен чекор во процесот на приближување кон Европската унија, а дел од препораките од Обединетите нации или од Комитетот на министри на Советот на Европа укажуваат дека клуч во целата таа работа е начинот како информациите ќе се пренесат или ќе се чуваат по електронски пат или со помош на телекомуникационите мрежи.

Затоа сакам на кратко да истакнам дека еден термин што се вика “И Влада” иако јас не сум многу од оние кои сакаат да робуваат на тој термин “И Влада” е клучната

алатка во спроведувањето на овој закон. Како што Законот за пристап до информациите е еден од клучните елементи во борбата против корупцијата, тој, за своја помош го има концептот на “Е-Влада” каде што користењето на информатичката и комуникациската технологија, практично ги отвора процесите и активностите на Владата, овозможувајќи поголем пристап до информациите, овозможувајќи поголема транспарентност во работата на Владата, намалувајќи ја цената на чинење на администрацијата и сето тоа доведува до “задоволни граѓани” кои можат да стигнат до своите информации.

Тоа што е поврзано со овој закон е тоа дека не е доволно само да се остават информациите отворени. Туку, мора да се следи една структура, една агенда на активности што мора да ја почитуваме, а тоа е дали сите правила и процедури се коректно напишани и се следат, дали контролата на оние кои го спроведуваат овој закон е таква каква што е пропишана, да се следат одлуките и акциите на оние луѓе кои се одговорни за чување и нудење на информациите на граѓаните. Затоа што не е доволно само да ја пресликате вие работата од, да речеме хартиена работа во електронска работа. Не, напротив. Треба да се направат повеќе процеси во рамки на менаџирање на самите активности во рамките на државните институции за да можеме да зборуваме за вистинска примена на овој закон.

Имам уште малку време, би сакал да кажам некои забелешки во Предлогот на законот. Имаме една ситуација каде што хармонизирајќи ги законите или земајќи некои искуства, се определуваме за земји кандидати, за земји членки или земји кои веќе станаа тазе членки во ЕУ или пак за скандинавскиот принцип на организирање на државата. Ние мораме да донесеме еден применлив закон, да немаме преголеми амбиции дека можеме за кратко време сите информации веднаш да ги дадеме, туку законот да го направиме применлив за нашите услови и да бидеме од сега свесни дека некои информации можат да се добијат и без пари, а некои информации и ќе чинат.

Бидејќи станува збор за прва фаза, можеби во членот 3, зборот “документ” има дел во последната реченица што продолжува на другата страна, не е добро дефиниран или премногу технички го третира. Можеби да се усогласи терминот ЊЕБ - сајт, бидејќи во различни закони различно го викаме или со новиот Закон за електронски комуникации да направиме унифицирање на тој термин.

Во однос на подготвеноста на администрацијата и обуката на администрацијата и применливоста на овој закон, кажува и членот 13, таму има обврска од 3 дена. Значи ако вие немате подготвен систем, не можете да одговорите, нормално, во рок од 3 дена.

Мислам дека рокот треба да остане, но ние да работиме на подигање на квалитетот со обуки и семинари на администрацијата.

Мислам дека формирањето на Комисијата е еден позитивен пример што е земен од Унгарија. Имам забелешка за државите што се напишани позади. Не се напишани точно. Добро, тоа е технички пропуст. Мислам дека тој пример со Унгарија, каде што независна Комисија со свој буџет влезе во целиот тој процес на применување на законот и имплементација на законот треба да го земеме во предвид.

Но, она што мислам дека ќе претставува проблем и треба да размислиме заедно е тоа што административните и технички работи се дадени на службите во рамки на Собранието на Република Македонија.

Прво, просторно, знаеме дека тоа оди тешко. И покрај Законот што самите го донесовме, Државната изборна комисија сеуште се наоѓа во просториите на Собранието. Наоѓаме начин како тоа да се реши. И сега, една посебна служба која би се грижела за ова, мислам дека треба да размислиме на кој принцип тоа ќе се најде.

Ако продлжиме со овој партнерски однос, јас сум приврзаник на формирање на пвоеќе јавно-приватни институции, ако е тоа можно, каде што секако во Комисијата ќе имаме член од невладините организации и здруженија, но начинот на функционирање да биде еден партнерски однос каде што ќе добиеме повратна информација од здруженија.

Тоа што е добро во законот за солободен пристап до информациите е дека тој не се однесува само на владините и државните институции. Тој закон се однесува, реков, и за медиумите, но се однесува и за невладините организации и здруженија и тука граѓаните сакаат да знаат како се движат некои работи.

Еве, во интерес на времето, техничкиот дел ќе го рипнам, а сакам да го изразам моето задоволство што еден многу битен закон се наоѓа денеска на собраниската седница.

Очекувам поддршка од сите пратеници, без разлика на позиција-опозиција и да пристапиме кон едно сериозно третирање на она како мислиме да се имплементира овој закон, бидејќи тоа е најважно.

Благодарам.

(Со седницата продолжи да раководи г-дин Љупчо Јордановски, претседател на Собранието на Република Македонија).

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам г-дине Макрадули.

Господине Мавровски имате реплика или се пријавивте за збор?

(Пратеникот Мавровски изјавува дека се пријавил за збор).

Затоа што се пријавивте додека зборуваше г-динот Макрадули.

Господине Јашари дали 5 минути ви се доволни?

(Пратеникот Јашари одговара дека не се доволни).

Не се доволни.

Објавувам пауза до 15,00 часот.

(По паузата седницата продолжи со работа во 15,00 часот).

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Ги молам пратениците да влезат во салата, продолжуваме со расправа по Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер.

Но, пред тоа бев замолен од Пратеничката група на ВМРО-ДПМНЕ да прочитам писмено, бараат прекин на одржување на 90-та седница на Собранието на Република Македонија на заседанието на 26.01. 2005 година, поради партиски активности, а во кои учествуваат поголем дел од пратеничката група, да се прекине денешната седница по добивање на ова писмо. Јас со жалење морам да ги разочарам, бидејќи сега имаме многу пратенички групи, ако оваа пракса ја воспоставиме, може и да не работиме воопшто. Затоа продолжуваме со работата збор има господинот Аднан Јашари, а потоа пратеникот Роза Топузова-Каревска.

АДНАН ЈАШАРИ:

Благодарам господине претседател,

Сите ја знаеме тенденцијата на Република Македонија за да се интегрира во евроатланските структури и Европската унија. Од друга страна оваа тенденција, исто така, знаеме дека бара и усогласувања на домашното законодавство со европското законодавство. Во оваа насока и овој предлог за донесување на овој закон, истовремено би ракол дека е многу добар, Законот за слободен пристап до информациите. Не случајно ова право за слободно информирање е дел од основната група за правата и слободата на човекот, имајќи тенденција Република Македонија да стане европска држава но граѓаните имаат право да бидат информирани не само за одлуките и ставовите на одредените државни органи, туку и за програмите и плановите на истите.

Во оваа насока, државните органи треба да ги информираат граѓаните за нивната работа, за програмите и нивните планови. Тоа знажи дека нивната работа треба да биде транспарентна, јавна и за една таква транспарентност над работата на државните органи од меѓународен аспект се предвидени неколку меѓународни акти, и тоа Конвенцијата за правата и слободите на човекот, меѓународниот акт за правата на човекот и другите. Поради овие меѓународни акти во многу држави, посебно во државите во транзиција или

државите од Југоисточна Европа се донесени закони со кои се регулира областа на информирањето на граѓаните со информации кои што се од јавен карактер, како што е на пример во Албанија, која што во 1993 има усвоено закон кој носи име Закон за право за информирање за службени документи, во Бугарија во 2000 година, исто така е донесен ваков закон и тн.

Што се однесува на забелешките кои јас би сакал во оваа прилика да ги кажам и кои што се во однос на текстот на Предлог-законот ќе почнам со членот 6, точка 3. Мислам дека не треба да постои, бидејќи собраните информации за правните и физичките лица дадени во Заводот за статистика стануваат јавни и со ова јас не знам која би била причината на исклучување на некои од овие информации од начелото на слободата или третирањето на информирање на граѓаните.

Членот 7, мислам дека не треба да постои, затоа што државните органи, искористувајќи ја оваа одредба може да не ги дадат потребните информации и кои всушност не се исклучени со членот 6. Од друга страна, анализирајќи го членот 6 алинеја 2, кај што се предвидува можноста за информирање на граѓаните, исто информации кои што се исклучени во согласност со членот 6 алинеја 2, нормално, оценувањето на причините за нивно исклучување на овие информации може да се дадат за информирање на граѓаните.

Членот 13 каде што се зборува за начинот на поднесување на барања, во точката 1 се предвидува можноста, во случај кога се поднесува усмено барање, да може да му се овозможи на барателот или на молителот да дојде до одредените информации. дека исклучените информации како што е предвидено со оваа одредба, предвидени со членот 6 алинеја 2, дека ова исклучување не е предвидено во членот 14 алинеја 1, каде се говори за начинот на поднесување на писменото барање и што според мое убедување остава да се разбере дека во оваа прилика има можност да се дојде до одредените информации и наспроти предвидените исклучувања во членот 6, алинеја 1, природно, доколку за ова одлучи имателот на информациите. Членот 26, каде што се говори за одбивање на барањето, мислам дека е добро да се говори, всушност да се стави како одредба во рамките на членот 17, затоа што и таму се говори за одбивање на барањето.

Членот 27 каде се говори за правна заштита, се предвидува можноста правна заштита, има само лицето кое поднесува писмено барање. Меѓутоа, анализирајќи го членот 20 алинеја 1, каде се говори за одбивање на барања, значи не се говори само за донесување одлука само за тој случај кога се поднесува писмено барање, туку одлуката се донесува во сите случаи како и кога се поднесува писмено или усмено барање.

Во членот 28 точка 4, каде се говори за постапката по жалба мислам дека треба да се тргне таа точка, да се избрише, затоа што ова прашање е регулирано со членот 14 алинеја 2.

И на крај, во член 30 се говори одбивање. Треба да се прецизира за што се говори.

Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНВОСКИ:

Благодарам.

Госпоѓа Топузова имате збор, а потоа нека се подготви пратеникот Славица Грковска.

РОЗА ТОПУЗОВА-КАРЕВСКА:

Почитуван претседателе, почитувани колеги пратеници, почитувани претставници на Министерството за правда,

Јас нема да го повторувам тоа што до сега беше кажано, за значењето и важноста на овој закон, но сепак сакам да истакнам дека, навистина пред нас денес се наоѓа еден многу значаен закон кој не само што ќе потполни една правна празнина, во сферата на информирањето, туку и на сите граѓани ќе им овозможи, не само на одредени новинари, туку ќе потенцирам, на сите граѓани ќе им овозможи слободен пристап до информациите.

Всушност и според Уставот на Република Македонија се гарантира слободниот пристап до информациите односно слободата на примање и пренесување на информации, како една од основните слободи и права на човекот и граѓанинот. Од ова произлегува дека граѓаните имаат право да ги знаат сите ставови и одлуки кои влијаат на креирањето на политиката и истите имаат влијание врз целокупното нивно живеење.

Со Законот за организација и работа на органите на државната управа, всушност, е утврдено правото на транспарентност во работата на органите на државната управа, како основ за нивна одговорност, ефикасност и еднаквост. Сметам дека овој закон ќе биде во корелација со Законот за слободен пристап до информации, за кој, всушност и денеска говориме.

Исто така на граѓаните треба да им се овозможи и пристап кон информациите на единиците на локалната самоуправа, особено ако сега се имаат во вид сите ингеренции што ќе ги има локалната самоуправа, со новите закони за децентрализација.

Ако се земе предвид и дека сите земји во Европа, со исклучок на Македонија и Црна Гора, веќе имаат такви закони, станува се поизвесна потребата од донесување на овој закон, како дел од процесот на интеграција на Република Македонија кон Европската унија, како и заложбата за усогласување на нашето законодавство со европското.

Сметам дека овој закон во голема мерка ќе придонесе, што е уште поважно, за почитување на меѓународните стандарди кои се во врска со основните човекови права и слободи, во сферата на слободниот пристап до административните документи.

Исто така ќе се гарантира начелото на слободата на примање и пренесување на информациите, при што ќе се обезбеди јавност и отвореност во работењето на имателите на информациите се со цел да им се овозможи на сите физички и правни лица да го остварат правото на слободен пристап до информациите од јавен карактер.

Покрај другите придобивки од овој закон, овде би сакала да потенцирам една новина која се среќава во законот и која сметам дека ќе биде од особено значење. Тоа е формирањето на Државната комисија за заштита на правото за слободен пристап до информации од јавен карактер. Сметам дека таа, со сите свои надлежности што ги има предвидено во овој закон, во голема мера ќе придонесе за поефикасно спроведување на законот.

Јас повеќе не би зборувала општо за значењето на законот, туку ќе се задржам на некои конкретни забелешки и сметам дека е добро што законот ќе оди во една процедура, повеќе фазна односно редовна процедура во Собранието, така што и претставниците од Министерството за правда ќе имаат можност да ги вгредат нашите забелешки кои ќе бидат искажани на пленарната седница.

Законот беше разгледуван и на Комисијата за политички систем и таму имавме одредени забелешки. На некои од забелешките добивме одговор од претставниците кои присуствуваа на таа седница и дури се согласија дека дел од нив ќе бидат вградени во Предлог-законот кој ќе ни биде доставен на разгледување во Собранието. Но, и овде чувствувам потреба, покрај тие, да изнесам и некои други забелешки, се со цел да се подобри квалитетот на законот кој, реков, е од големо значење, во однос на слободниот пристап на информациите.

Во член 1 став 2, сметам дека треба да се преиспита овој став и освен формулацијата “друг закон” не само овде туку и во сите членови натаму каде што се среќава во законот, затоа што со ваквите формулации се минимизира или исклучува примената на овој закон. Се наметнува потребата тука да се вметне еден член, или овој да се преформулира, со кој ќе се востанови доминација на овој закон, како лек специјалист, кога се работи за пристап до информациите, во однос на другата законска регулатива, а која се однесува на тоа да се обезбеди слободен пристап на граѓаните до информациите.

Понатаму, ќе се задржам на член 3, каде што е формулиран апаратот на изрази, да се додадат и други изрази, како на пример “субјект надлежен за давање на информации”, израз кој овде не е содржан, а понатаму ќе го сретнеме во членот 37 став 2.

Во членот 20 ставот 4 да се преиспита, бидејќи вака како што е формулиран сметам дека се овозможува неодговорност и затвореност од страна на имателот на информацијата, што пак е во директна и суштинска спротивност со целта на овој закон и воопшто со концептот за слободен пристап до информации, како што и до меѓународните признаени и прифатени стандарди. Уште подобро би било доколку има можност ставот 4 од членот 20 да не биде вграден понатаму во Предлогот на законот кој ќе го добиеме.

Во член 23 се наведува дека имателот на информации не е должен да одговори на барањето за пристап до информациите ако тоа е нејасно и така натаму. Мислам дека со тоа си дава можност за не одговорност, затвореност на власта, па според тоа должност на имателот е, во определено рок да образложи врз каква основа не одговара, или пак да посочи на веќе дадениот одговор, доколку веќе претходно го има дадено одговорот.

Во член 31 од Законот за слободен пристап до информациите, треба да се преиспита ставот 2, или доколу е можно да се преработи, каде вели дека Државната комисија за заштита на правото на слободен пристап, кои се треба да бидат членови на оваа комисија и тука се спомнува дека покрај петте члена и нивните заменици треба да има и претставник од невладинот сектор. Мислам дека Комисија составена исклучиво од пет члена ќе биде многу поефикасна во своето работење и ќе може да даде поголем придонес во остварувањето и реализацијата на законот.

Што се однесува до невладиниот сектор, според мене е многу поважно нејзините членови да бидат стручни лица со висок професионален и морален кредибилитет, отколку да се упатува дали тие ќе бидат претставници од невладиниот сектор, или од било која друга организација.

Понатаму во истиот тој член, во ставот 3, би било добро да се обрне поголемо внимание и да се преработи, се во правец да се создаде поголема гаранција за независност на Комисијата односно минимум гаранција за професионална независност на членовите на Комисијата и да имаат поголем мандат отколку мандатот на оние кои ги предложиле, или избрале членовите на Собранието на Република Македонија, бидејќи овде се предлага мандат да имаат четири години, односно толку колку ќе имаат мандат и оние кои ги избрале.

Овде претходно беше напоменато дека, во однос на она кој ќе ги врши, тоа го истакнав и на Комисијата, административните и техничките работи на Комисијата, каде се

наведува службите на Собранието на Република Македонија. Сметам дека тоа не е добро и дека вака предложениот текст на овој член е контрадикторен затоа што со овој начин само се доаѓа до непотребно усложнување на работата на Комисијата. Би било добро да се најдат други стручни лица кои ќе ја вршат оваа работа, а не собраниските служби.

Што се однесува до членот 34 став 1 алинеја 3, повторно се среќаваме со формулации спротивни на меѓународните принципи за слободен пристап до информациите. Имено, основна одлика на глобалниот процес е да се донесе закон, а не повеќе закони кои ќе ја регулираат оваа сфера. За тоа веќе говорев на самиот почеток. Затоа мислам дека предвидувањето на повеќе закони всушност претставува и изместување на она што е наша заложба со донесување на овој закон на Република Македонија, од глобалните демократски токови.

Во член 36 каде во став 2 се кажува дека Врховниот суд на Република Македонија е должен да одлучи по тужбата. Но, тука никаде не се наведува во кој рок би било тоа. Мислам дека тука би било добро до крај да се прецизира постапката затоа што мислам дека во тој случај ќе биде појасно кажано кој рок треба да го има Врховниот суд за да одлучи по тужба, по еден вака значаен закон.

Што се однесува до концептот на делот на казнените одредби, уште посериозно се нагласува потребата во Законот подобро да се акцентира логиката на слободниот пристап, односно казнените закони што треба да промовираат отвореност, а не затвореност и неодговорност. Имено, грешка да се оддаде тајна подразбира и казнување на службеното лице, што сметам дека е добро, но од друга страна пак доколку не се обезбеди пристап до бараната информација, тоа не повлекува никаква директна казна за одговорното лице кај имателот, ако тој спречи или не му даде на барателот на информации информација која сака да ја поседува. Тука упатувам на членот 39.

И последниот дел од законот, Преодните и завршните одредби, исто така, сметам дека ќе треба да се дообработи, затоа што премногу е нејасен и неодреден периодот од донесувањето до примената на овој закон, од аспект што динамиката на извршувањето на обврските и нужните трошоци за изградба на организационата и кадровската инфраструктура, неопходна за функционирање на овој закон, овде поинаку е предложена отколку крајниот рок кој што предвидува да стапи во сила законот, односно 1 јануари 2006 година.

Ова беше поголем дел од забелешките кои ги имам. Другите се повеќе од технички карактер и сега не би расправала тука, со оглед дека овој закон ќе оди во уште една фаза.

Сосема на крајот, сакам да кажам, како што истакнав овој закон е многу важен за Република Македонија и пратеничката група на Либерално демократската партија ќе го поддржи предлогот за донесување на Законот.

Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Повелете госпоѓо Грковска, а потоа нека се подготви госпоѓа Лилјана Ивановска.

СЛАВИЦА ГРКОВСКА:

Благодарам, господине претседателе,

Мислам дека ќе се согласиме дека пред нас имаме еден исклучително важен закон не само од аспект на хармонизација на нашето законодавство со европското, туку и од аспект на правење чекори кон напред, кон обезбедување на слобода на изразувањето и информирањето, подобрување на културата на јавноста, меѓутоа, исто така, исклучително важен сегмент е зголемување на одговорноста на власта.

Предлог-законот содржи клучни елементи кои се потребни за ефективен и слободен пристап на информации, вклучувајќи и независна комисија, усно барање на информации, како и обезбедување одговорност на оние лица кои намерно или смислено го блокираат процесот на информации. Меѓутоа, со оглед на тоа што моите колеги веќе исцрпно се изјаснија за текстот на предложениот закон и за потребата од негово донесување, само сакам да потенцирам дека овој предлог закон е дел од промоцијата на владеење на правото. Значи, не е само еден сегмент кој може да се користи во борбата против организираниот криминал итн., туку може да се гледа сеопфатно како дел од професијата на владеење на правото и како еден од основните предуслови за подобрување на релацијата меѓу граѓаните и имателите на информации, со оглед на тоа што под иматели на информации тука се подразбираат не само законодавната и извршната власт, туку и јавните претпријатија и други јавни и стопански субјекти.

Она што особено ми се допаѓа е тоа што во Законот се содржани јасни и прецизни рокови кои се кратки, за да се добие одредена информација од било која институција.

Сега, сосема накратко сакам да дадам конкретни предлози кои се надевам дека Министерството ќе ги земе предвид и сериозно ќе ги разгледа при подготвувањето на втората фаза од Законот.

Во членот 6 сметам дека потребно е да се додаде уште една точка, а членот 6 се однесува на исклучокот од начелото на слободен пристап. Имено, право на имателите на информации да го одбијат правото за пристап до информации, доколку информацијата се однесува на процедурата на казнена или дисциплинска истрага, ако на тој начин резултатот на истрагата го доведува во прашање, ако доверливите извори се откриваат и ако животот, физичкиот интегритет и здравјето на лицето се изложува на ризик во функција или како резултат од истрагата.

Точката 9 сметам дека треба да се дополни: “информација што се однесува на потенцијални и други економски интереси” и да се додаде “ако нејзиното објавување го изложува на ризик принципот на фер и конкуренција” и понатаму да продолжи како што е во предлогот “вклучувајќи ги интересите на монетарната политика”.

Во членот 10, кој практично ги регулира обврските на имателот на информации што е должен да ги достави до јавноста, сметам дека треба да се додаде дека треба да се објави името и презимето на лицата кои се во раководната структура и на службеното лице одговорно за посредување при остварување на правото на слободен пристап до јавната информација.

И уште една обврска, да се објават основните податоци за контактот со имателот на информацијата и тоа назив, адреса, телефонски број, број на факс, имеил адреса или или адресата на веб страницата.

Во членот 13, со кој се регулира усното барање за пристап до информирации, сметам дека треба да се додаде нов став, кој ќе гласи: “информација од јавен интерес со усно барање од мас-медиумите ќе биде соопштена по правило веднаш или во рок најмногу од 24 часа” со оглед на тоа што јас лично сметам дека медиумите треба да имаат малку попривилегиран статус заради тоа што некогаш рокот од 3 дена до давањето на информација може да биде задоцнета информација за медиумите. Мислам дека е добро ова да се вгради, затоа што има таква практика и во други држави.

Во членот 16, кој се однесува на содржина на барањето, сметам дека точката 1 ставот 1 треба да се дополни во продолжение и да стои: “барањето мора да го содржи точниот назив на имателот на информацијата, личното име и презиме, фирмата или правното лице, податоци за можниот застапник или ополномоштеното лице, како и името на барателот односно неговиот застапник или ополномоштеното лице” и во продолжение “како и адресата на која бара да биде испратен одговорот”.

Во членот 22, каде се зборува за продолжување на рокот на доставување на бараната информација, во точката 1 во која се вели “во случаите кога на имателот на информацијата му е потребно подолго време за посредување на бараната информација заради реализација на делумен пристап до информацијата, согласно член 6 од овој закон или поради обемноста” предлагам тука да се дополни, не само заради обемноста туку поради обемноста, тежината, комплексноста и итноста на бараниот документ рокот да може да се продолжи најмногу до 30 дена.

Во членот 24, во кој се зборува за доставување одговор по бараната информација, сметам дека треба да се додаде нов став 4, кој гласи: “ако како резултат на добиената информирација произлезе барање за дополнителни информирации, поврзани со документите кои ги поседува имателот на информацијата, барателот поднесува ново барање согласно член 15 и 16 од овој закон, заедно со одговорот што веќе го добил”. Ова е од практична природа за да не се соочиме со случај кога некој ќе поднесе барање кое произлегува од веќе добиеното барање, да не бидат доведени во позиција повторно да му одговараат, да му го дадат истиот одговор и после уште дополнување на одговорот. Токму од тие причини да го достави одговорот што веќе го добил, па службите да имаат предвид

што дополнително му е потребно на барателот на информацијата и да го достават одговорот само на тој дополнителен аргумент.

И, сосема на крајот, се придружувам на онаа група пратеници, која смета дека одредбите во членот 35 за административните и техничките работи на комисијата да ги врши службата на Собранието, се малку дискутабилни, меѓутоа, мене исто така ме збунува тоа што го прочитав на крајот на законот кај финансиските средства, каде што се зборува за државната комисија и се вели административно техничките работи да ги извршува Министерството за правда, што во однос на Буџетот, значи зголемување на нови работни места, најмалку две вработувања од кои едното со средно и едното со високо образование. Ова ми е малку контрадикторно, ако предлагаме во членот 35 административно техничките работи да ги вршат службите на Собранието на Република Македонија, тогаш не знам како во образложението се предлага административно техничките работи да ги врши Министерството за правда, и барам да ми се појасни во овој дел што точно е интенцијата на Министерството.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам.

Нема потреба од појаснување, тој дел со амандман ќе го избришеме ние.

Повелете госпоѓо Ивановска, а потоа на ред е господинот Иван Анастасовски.

Собранието не може да биде служба на извршната власт.

ЛИЛЈАНА ИВАНОВСКА:

Благодарам претседателе,

Почитувани претставници на Владата, почитувани колеги,

Господине претседателе, најнапред да ја расчиштам вашата дилема дали пратеничката од Либерално демократската партија ќе го поддржи овој закон, недвосмислено ќе го поддржам овој закон и ќе го изразам задоволството што овој многу важен закон конечно се најде на собраниска седница, и принципите на овој закон на отворена власт и одговорна власт, ефикасна администрација и секако развој на демократските односи се основните принципи на политичката платформа на Либерално демократската партија.

Она што најнапред сакам да го потенцирам, основите и начелата за донесувањето на овој закон за уставното начело за правото на информација и Препораката 2002 од Комитетот на министри на Советот на Европа, која препорака се заснова на членот 19 од Универзалната Декларација за човекови права, Европската конвенција за човекови права и основни слободи и Конвенцијата на ООН

и други директиви кои го регулираат правото на слободен пристап до информации од јавен карактер.

Дозволете во овој контекст да ви го цитирам членот 19 од Универзалната декларација на човекови права.

“Секој има право на слобода на мислење и изразување. Ова право вклучува и слобода да се задржи мислењето колку и да е спротивно и да се бара, прима и разменува информација и идеи преку кој било медиум без никакви ограничувања”.

Овој член 19 е многу важен и АРТИКЛ 19 за Владината организација, кој што силно лобираше за донесување на овој закон, и самото име на својата организација го презел токму од АРТИКЛ 19, членот 19 од Универзалната декларација за човекови права.

Основните правила на Препораката 2002 на Комитетот на министри ќе ги цитирам:

“Јасни правила на овој закон се: и овозможува на јавноста да има соодветен став и да формира критичко мислење за состојбата на општеството во кое живее и за властите кои ја раководат, истовремено поттикнувајќи го учеството за информирана јавност во работи од општ интерес; ги зајакнува ефикасноста и ефективноста на администрацијата и го помага одржувањето на нејзиниот интегритет преку избегнувањето ризици од корупција.

Во платформата на Владата на Република Македонија борбата против корупцијата е еден од приоритетите и овој закон ќе претставува ефикасна алатка во борбата против корупцијата, која е приоритет на Владата”.

Начелото придонесува кон афирмирање на легитимноста на администрацијата како јавен сервис и зајакнување на довербата на јавноста во државните власти, особено довербата на граѓаните во институциите на системот е важен, така што усовршувањето на примената на овој закон ќе придонесе граѓаните да имаат доверба во институциите во сопствената држава.

Исто така, ќе потсетам на принципите на АРТИКЛ 19, по кој што треба овој закон во конечниот текст да се води. Ќе ги набројам само таксативно. Тоа е максималната отвореност, обврска за објавување, промовирање на отворена власт, ограничен број на исклучоци, постапки кои го олеснуваат пристапот, а трошоците при постапките треба да бидат доста ефтини или минимални за граѓаните. Потоа, отворени состаноци, отвореност има предност и заштита на оние кои даваат информации за лошо работење. Ова особено ќе го потенцирам, мислам на последниот принцип, затоа што сеуште односите во Република Македонија не се на

тоа ниво, вработените во државната администрација кои согласно законот ќе дадат информации кои некои од раководните лица не сакаат да бидат дадени, а барателот на информации има право да ги добие, да бидат заштитени од секаков вид санкции и казни.

Сега ќе преминам на текстот на законот и моите размислувања околу подобрување на текстот на законот.

Во општите одредби во член 1 став 2 сметам дека треба целосно да се избрише, а тој гласи вака: “Правото на слободен пристап до информации од јавен карактер е уредено со друг закон и се остварува согласно тој закон, ако тоа поинаку не е уредено со овој закон”. Тоа треба да се избрише затоа што остава простор на неодговарање на барањето, затоа што слободниот пристап до информации исклучиво треба да биде регулирано со овој закон, а државната тајна веќе ја дефинираме во Законот за класифицирани информации и тука казнените одредби треба да бидат исклучиво за недавање информации додека казнувањето за оддавање на државни тајни или тајни на државната управа треба да бидат санкционирани во друг закон.

Во членот 3 - зборуваше и мојата колешка Роза Топузова - Каревска за дополнување на одредени дефиниции, како што се службено лице, службена форма на работни материјали и службена белешка, значи пропишување или опис на формата под која би било одговарано на барателите на информациите.

Во членот 5 се вели: “Владата на Република Македонија еднаш годишно објавува листа на иматели на информации од јавен карактер”. Овде гласно размислувам дали на Комисијата не треба да и се дадат надлежности во делот на давање мислење или препораки до Владата на листата на иматели на информации и основните принципи за дефинирање на таа листа на иматели на информации, затоа што имател на информации не е само државната управа, туку според Препораката 2002 тоа се и физички или правни лица доколку тие вршат јавни функции или спроведуваат управна власт во согласност со одредбите на националното право. Така што оваа листа секако дека не е фиксна, таа постојано може да се дополнува, меѓутоа, нејзиното објавување треба да биде максимално целосно, колку што може.

Во членот 10 е потребно одредено допрецизирање во посредувањето на информации, така што ова не е некоја силна забелешка.

Во членот 14 став 2 се вели: “За прашања на постапки кои не се регулирани со овој закон се применуваат одредби од Законот за општа управна постапка”. Овој

член исто така, сметам дека треба да се брише затоа што претставува можност за неодговарање на барателот на информации и отстапување од начелото на отвореност, така што сметам дека овој став треба да се избрише и да биде регулирано правото на информација само со овој закон.

За членот 16 неколку колеги веќе зборуваа дека ставот 1 треба да се допрецизира во делот на лично име и презиме, така што нема да се повторувам во овој дел.

Во член 16 став 3 по мене треба да гласи: барателот не мора да го образложи барањето и тука да заврши, затоа што и во препораката 2002 исто така изричито барање е барателот да не го образложува барањето како не би се узурпирало правото на информација.

Во член 20, постапување по барањето. Ако имателот на информацијата во рокот утврден во член 21 на овој закон не му овозможи на барателот пристап до информацијата, ако не издаде и не му достави на барањето решението од став 2 на овој член се смета дека барањето е одбиено. Исто така, сметам дека овој член треба да се избрише. И ова неколку колеги го поддржаа, дека е спротивно исто така и на можноста одреден барател на информации да биде одбиен. А доколку барањето е неоправдано, едноставно пак може да се одговори на барањето дека барањето е неоправдано. Така што технички тоа е возможно и овде ставката да не се одговори исто така се отстранува.

Член 23, имателот на информација не е должен да одговори на барањето. Апсолутно не држи и е далеку од основните принципи што исто така сметам дека овој член треба да се брише, или доколку целта на тој член била друга да се преформулира, меѓутоа никако не смее да стои дека не е должен да одговори на барањето. Импателот на информација е должен да одговори на барањето и да го насочи имателот на информација. И доколку институциите јавно ги објавуваат своите документи, секако дека нема да бидат опсипани со безбројни барања доколку тоа максимално отворено како што го прави претседателот на Собранието со отворањето на страницата на сите документи на Собранието.

За нееднаквиот третман на усменото и писменото барање зборуваа повеќе колеги, за ова нема да се повторувам. Сметам дека писменото и усменото барање треба да имаат еднаков третман. Меѓутоа, останува дилемата како ќе се регистрира писменото барање и жалбената постапка по писменото барање. Мислам дека Министерството во втората фаза за ова ќе најде решение.

Сметам дека член 30 не е за составот на Комисијата, туку претставува надлежност на Комисијата, додека за составот на Комисијата се другите членови. Сметам дека ова е пропуст на членот 30 каде што треба ова да помине во надлежност на Комисијата, а не во состав на Комисијата. Она што за Комисијата неколку пратеници го кажаа, независната позиција на Комисијата, апсолутно се согласувам со тоа дека треба да се обезбеди независна позиција на Комисијата и надлежности на Комисијата кои ќе го осигураат пристапот до информациите. И увидот на членовите на Комисијата особено во информациите кои што се ограничени. Така што на тој начин Комисијата ќе може адекватно да одговори на барањето дали е согласно исклучоците, или не е согласно. На тој начин Комисијата ќе може да биде во функција на одговарање на барањето доколку Комисијата нема пристап до тие информации кои што се исклучок од информациите, сметам дека Комисијата ќе биде формална. И мандатот од 4 години сметам дека треба да биде повеќе од мандатот на тие што ја избираат Комисијата, тоа е Собранието.

Член 32 став 1, на член на Комисијата и негов заменик може да му престане мандатот со разрешување пред истекот на мандатот по негово барање во случај на болест поради кое нема да биде во состојба да ги извршува своите задачи, или кога работи спротивно на одредбите на овој закон. Ова, или кога работи спротивно на одредбите на овој закон, не е логично затоа што на тој начин може да се врши притисок врз одредени членови. Сметам дека ова не треба да стои или треба точно да се прецизира што значи спротивно на одредбите на овој закон.

За надлежностите на Комисијата, уште еднаш ќе го повторам моето размислување, можеби во надлежностите на Комисијата да се вметне и давање на мислење на листата на иматели на информации.

Во член 34 алинеја 3, дава мислење по предлози на закони со кои се уредува слободниот пристап на информации. Слободниот пристап на информации ќе се регулира само со овој закон и може да дава мислење само за измени и дополнување на овој закон доколку праксата покаже потреба од измени и дополнување на законот. Така што сметам дека други закони не треба да има.

Во делот на судската заштита и повеќестепеноста во жалбите, барателите на информации доколку од Комисијата бидат одбиени имаат право на жалба до Врховниот суд. Овде секако дека Врховниот суд не може да се ограничува во рокови. Меѓутоа, жалбите можеби Министерството треба да изнајде решение да имаат третман на итност, особено кога некои информации се важни на пример за здравјето на граѓаните, животната околина и некои други околности кои што не трпат време.

Во член 37 во став 2, иматели на информации соработуваат со субјектите надлежни за давање на информации. Тука се вметнува нова формулација која што се појавува прв пат. Во дефинициите и пред тоа не стои. Сметам дека треба да се усогласи, затоа што давател на информации единствено е лице, а не субјект надлежен за давање на информации.

Во Годишниот извештај кој што имателот на информации треба да го даде, тоа е член 38. Има формулација која што се формулира како молк на имателот на информации. Мислам дека тој збор треба да се брише, затоа што не смее да стои: молк на имателот на информации, туку обврската од давање на информации.

Во почетокот зборував за заштита на службените лица кои даваат информации на барателот на информации. Заштитата стои во основните принципи и во препораката 2002 и сметам дека во посебна глава, или во посебен член треба да биде регулирана заштитата на лицата кои што ќе даваат информации и на тој начин ќе се обезбеди поголема транспарентност во работењето.

Во делот на казнените одредби, исто така сметам дека казнените одредби треба да се однесуваат на лицата кои што не дале информација, а не на лицата кои дале информации, кои ќе дадат, спротивно на член 6 став 1 на овој закон. Казнените одредби на оддавање на службени тајни, на државни тајни треба да бидат во казнените одредби на законот за класифицирани информации, додека овде е казнена одредба и за недавање на информација. Одредбата во исклучоците каде што е инсистирањето на јавниот интерес. Овде се најсуптилните работи кој ќе ја врши проценката на јавниот интерес и кога штетата на давањето на информации е помала отколку јавниот интерес. На тој начин сметам дека ќе биде главниот тест на желбата да се биде отворен спрема граѓаните. Така што тестот на јавниот интерес треба да биде повеќестепен, или трипартитен како што се препораките на Артикл 19.

И на крај, ќе кажам за преодните и завршни одредби. Бидејќи законот ќе се применува од 01.01.2006 година, во 2005 година треба да биде искористена за донесување на втората фаза која ја очекуваме во брз рок Министерството да ја достави. Сметам дека околу многу работи сме усогласени. И примената на законот ќе зависи од брзата подготовка на државната управа за примена на законот. Во преодните одредби стои: формирањето на Комисијата и подготовката на листата на иматели на информации, подготовката на подзаконски акти кои што ќе дефинираат точно по информации службеното лице автоматски може да ги даде бараните информации за кои информации ќе мора да бара дополнителна дозвола и тест на

јавниот интерес, а не како што често се случува да се избегнува давање на информација под изговор дека шефот не е тука, или е на пат.

Околу примената и подготовката зборува и препораката 2002, а тоа се дополнителните мерки, а тоа значи информирање на јавноста за нејзините права, за пристап до официјални документи и за начинот за остварување на тие права. Обезбедување обука на државните службеници е посебно важно за државната управа, за нивните законски должности и обврски во однос на имплементирањето на ова право, обезбедување и реализација на правото на барателите. И за ова посебно треба ефикасност за постапување со документите за да тие бидат лесно достапни. Ова можеби ќе биде полесно за понови документи, меѓутоа сизифовски тешко ќе биде за постара документација кога барателот на информации ќе бара некоја постара информација која што во наши услови на такво архивирање тешко ќе биде, така што нема да биде узурпирање на правото, туку едноставно технички е возможно. И да се применуваат јасни и утврдени правила за чување и уништување на документите и уништувањето на документите секако е казниво дело. Да ги направат достапни што е можно повеќе информациите за предметите и активностите за кои тие се одговорни на пример преку подготвување листи, или регистри на документи што ги поседуваат. Особено подготовката на јавната администрација, особено со децентрализацијата на власта локалните власти и нивната информираност на граѓаните на локалните власти во делот на обврската за давање на информации е посебно важно, затоа што граѓаните пред се, видовме и од Извештајот на Народниот правобранител дека главно забелешките се од локален карактер, пред се од урбанизмот, така што локалните власти посебно се важни затоа што граѓаните секако ги интересираат информации кои што секојдневно им се од секојдневно значење. Така што, подготовката на локалната администрација и нејзината едукација и техничко и персонално опремување е многу важно за примената на овој закон во 2006 година да го даде посакуваниот резултат за кој што сите зборувавме овде, а тоа е отворена и транспарентна власт. И посебно пак ќе го потенцирам, довербата на граѓаните во институциите што е посебно важно.

На крај, ќе ја истакнам важноста на невладините организации и на медиумите кои што треба да негуваат една култура на тајност и култура на правото на информации кое што едно со друго се контрадикторни, меѓутоа на еден начин и комплементарни. Така што негувањето на една таква традиција, а не сензационализам во пристапот и пласирање сензационалистички пристап во давањето на информациите, мислам со примената на овој закон ќе биде намалено,

ако не и елиминирано, така што на тој начин ќе добиеме и професионализација во делот на давањето на информации и известувањето на јавноста.

Пратеничката група на Либерално демократската партија ќе го поддржи овој закон.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Госпоѓо Ивановска, јас немав дилеми дека вие нема да го поддржите законот, само природно ми беше вака како што завршивте како последен говорник претпоставувам од Либерално демократската партија дека вие ќе го кажете ставот на пратеничката група, а не првиот говорник.

Има збор господинот Иван Анастасовски.

ИВАН АНАСТАСОВСКИ:

Благодарам почитуван претседателе, претставници на Владата, колеги пратеници,

Како петти, или шести дискутант по однос на овој закон нема навистина што многу ново да се каже, бидејќи претходните дискусанти многу говореа околу предложениот закон. Јас се јавив од два мотива. Едниот е како член на Комисијата за политички систем и односи со заедниците каде што е матична по однос на овој закон и каде што навистина сериозно беше разгледуван овој закон и беа соочени забелешките од сите членови на таа Комисија кои учествуваа во расправата. Второ, е она што сакам општо да кажам за предложениот закон, е тоа што слушнав и од многу претходни дискусанти дека со овој закон навистина ќе се направат сериозни обиди за борба против корупцијата. А од друга страна, еве и денеска можевме да прочитае во печатот дека Годишниот постмониторен извештај на Советот на Европа укажува на проблемите со кои Република Македонија се соочува со овој проблем со корупцијата и неминовните реформи коренити во судството и конкретни мерки за борба против корупцијата. Значи, сигурно и тоа е поврзано со ова. Еве, мене ме радува, сигурно и граѓаните исто ќе ги радува, ако оваа е една од првичните мерки за спречување на корупцијата во Република Македонија и тоа треба да биде така. Претставниците напоменаа дека законот ќе се носи во повеќе фази, значи ќе има шанси квалитетно да се влијае врз предложениот текст и од експерти и од пратениците и од невладини и некои други организации и тоа сигурно ќе бидат така направено и испочитувано од страна на предлагачите. Од друга страна јас имав прилика кога бевме во Виена на заседанието на Пактот за стабилност кога како тогашен предавач госпоѓата Дорис Пак јавно на мене и на колегата кој беше со нас

од ВМРОДПМНЕ ни предочи за проблемот во Република Македонија околу не носење на овој закон, дека навистина Република Македонија доцни со носење на овој закон. И еве тоа Владата сега го прави и тоа доста коректно, бидејќи го става на јавно разгледување текстот на законот и го дава во повеќе фази. А од друга страна во своето образложение Владата наведува кои се тоа држави во нашето опкружување кои имаат транзиционен карактер го направиле пред нас. И сега тука предлагачот ги реди, дека тоа Албанија го има направено, Бугарија, Естонија, Маџарска. Латвија, во последно време Словенија, Хрватска, Босна и Херцеговина, Србија и Црна Гора. Значи, сите овие држави која подоцна, која во различен временски период го има донесено овој законски проект, односно го има затворено овој процес. И јас сум убеден дека тука Владата, предлагачот ги има сондирано нивните искуства како сето тоа функционираше во тие држави, посебно на оние кои тоа го направиле на почетокот на 90-тите години и се воделе од тие мотиви како сето тоа било регулирано и одвивало во тие држави. Од друга страна нашето законодавство тежнее да се усогласува со законодавството на земјите членки на Европската унија. Јас на Комисијата и сега пак би запрашал, сигурно дека предлагачот има користено и некои искуства од таквите држави, ако сакаат можат тоа да ми го дадат и во вид на одговор на крајот од расправата од кои држави имаат користено и какви искуства, кои се земји членки на Европската унија. Друг аспект е, навистина овде сите рекоа дека се работи за квалитетно, за усогласено и не знам какво законско решение. Од друга страна јас сосема отворено ќе проговорам дека Република Македонија и во други сфери има законски квалитетни решенија, меѓутоа проблемот е во нивно спроведување, нивно почитување и нивно практикување. Тука ние како Република Македонија имаме основен проблем и тука е главната поента на степенот на корупцијата во Република Македонија. И пак ќе повторам дека добро би било ако ова е навистина прв голем исчекор во борбата против корупција во Република Македонија.

Од друга страна и во самото образложение се наведува дека ова законско решение ќе им ја олесни многу работата на новинари, владини и невладини организации и тоа е така. Меѓутоа јас ќе речам дека навистина пред се ова законско решение многу ќе ја олесни работата на самите граѓани и нивната достапност до информациите за кои тие навистина сакаат да ги добијат и да знаат посебно во оној дел каде што се говори дека оваа примена ќе има големо значење и врз локалните самоуправи, бидејќи ги донесовме законите за децентрализација на власта, каде

што граѓаните во своите општини ќе можат да ги добиваат релевантно потребните информации кои се неопходни.

Значи, тоа беа генерално и не би сакал да се повторувам со другите колеги, она што јас имам некои забелешки. Ме радува што она што го слушнавме од госпоѓата Дорис Пак и навистина тој процес се затвора во Република Македонија, а од друга страна, покрај таа дилема што ги прашавме претставниците на Министерството, предлагачите, во членот 13 во ставот 3, да не го читам тој став, таму ќе си го разгледаат претставниците околу барателот за информацијата за да му се даде на увид, имателот е должен дека откако ќе ја добие ќе има доволно време да се запознае со нејзината содржина. Сега јас можеби така го разбираам каква е таа формула со која ќе има доволно време. Тоа според мене е релативна работа дека ќе има доволно време. Доволно време дали 30 дена да ја разгледува, дали 3 дена, да ја разгледува таа информација и во себе да си ја концептира, една минута, пет секунди. Значи тоа за мене е нејасно. Би сакал и тоа ако може да се појасни.

Од друга страна, јас давам апсолутна поддршка на овој проект и се надевам дека на крајот од се ќе излезе едно доста квалитетно законско решение.

Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам господине Анастасовски.

Повелете господине Мавровски имате збор.

СПИРО МАВРОВСКИ:

Благодарам господине претседателе.

Еве пред нас имаме еден закон со што ќе се обидеме да постигнеме транспарентност во однос на барателите на информации од страна на органите на државната управа и на единиците на локална самоуправа.

Јас би упатил еден апел директно до средствата за информирање, оние важни документи, кои што ќе бидат презентирани од оние што ги имаат информациите, да бидат презентирани пред граѓаните и сите заедно, вклучувајќи не и нас како пратеници да објасниме дека неговото височество граѓанинот, всушност, е тој поради кој постојат и овие органи на државна управа и единици на локална самоуправа и едноставно, преку овој закон и она што понатаму ќе следи да ги принудиме граѓаните да ги бараат информациите кои се битни за нив и она што е битно да биде изнесено пред јавноста. Ова пред нас го направиле скоро сите земји во нашето опкружување, видовме некои многу порано, некои по 2000-та година, но

во секој случај го направиле, и веќе кај нив сето тоа функционира. Се надевам, да не биде само она што кажа господинот Анастасовски, добро е како законски проект, но реализацијата треба да биде на нивото на законскиот проект. Значи ние тука деклариравме многу често дека сите сме спремни за едношалтерски систем, дека граѓанинот нема да го носиме од место на место, ќе ги добива и ќе ги извршува сите функции и работи на едно место, но, може да ни се случи нешто друго. Едношалтерскиот систем некој го сфати дека треба да дојде до првиот шалтер, а после тоа уште колку шалтери ќе посети, тоа е веќе друго.

Затоа мислам дека треба да се направи многу повеќе, кога законот веќе ќе биде готов, значи за поздравување е што ќе се разгледува во две фази, можеби ќе има и трета фаза, она што ќе го направиме барем да се обидеме да ги нема грешките. Јас се согласувам со поголем дел од дискутантите кои говореа пред мене, затоа што поголемиот дел забелешки се заеднички, значи се согласивме во однос на она што значи Предлог на закон и јас ќе ги изнесам моите забелешки со тоа што уште во стартот би сакал да кажеме дека ограничениот број на исклучоци, јас би препорачал по можност да бидат намалени и овие што тука се дадени, затоа што поголемиот број на информации што треба да ги добие граѓанинот се токму за него и би сакал да кажам, еве би почнал директно за законот и ова што значи текст на законот на членот 6 став 3, информација што се однесува на индивидуални податоци за правни и физички лица, прибрани, обработени, или дадени за статистички цели. За тоа не знам кое ограничување ќе биде, меѓутоа, во секој случај за физички лица, освен ако не се некои податоци што се од личен карактер, апсолутно не би требало да постои. Многу индикативно е во членот 6 став 11 дали е грешка или намерно е од Министерството поставено ова. Информација за заштита на животната средина која е во согласност со законот што ја регулира заштитата на животната средина не е достапно за јавноста, заради заштита на здравјето на луѓето, или на животната средина. Дали има таква вест, или информација, која што ако ние не ја кажеме ќе го заштитиме здравјето на луѓето. Мислам нели е некоректно како текст напишано тука, или се случува нешто друго. Ако некој човек е озрачен, ако имаме зрачење, ако имаме контаминација и вие ако таа информација не ја пренесете до граѓанинот, за што говориме овдека. За слободни информации или за нешто што ние сакаме да го прикриеме од граѓаните. Мислам дека во старт одиме во една ситуација за ова што говориме за слободна информација, за пристап до информациите, ние веќе ги ограничуваме со тоа што јас потоа ќе поставам прашање и едноставно, ќе се запрашам и за останатите информации, секој може да ми

одговори дека е заштитено или е документот ставен со некои авторски или не знам какви права и јас тој документ не можам да го добијам. Но за разлика од тоа, некој може да добие и после ќе стигнеме до оние казнени одредби, каде што за проекти, за стратегија, или методи на работа, кои што одлучуваат за милионски суми, некој може да ги пренесе и за тоа да биде казнет со некоја мировна сума, но во секој случај, тогаш е се пробиено.

Исто како и моите колеги, би се задржал на членот 20 став 4, што мислам дека веднаш во старт треба да се исклучи, затоа што паѓа во вода се она што го кажуваме претходно во сите членови. Ако имателот на информацијата во рок утврден во членот 21 на овој закон, не му овозможи на барателот пристап до информацијата и ако не издаде и не му достави на барателот решение од став 2 на овој член, се смета дека барањето е одбиено. Мислам дека апсолутно е некоректно и ова мора да се исфрли од овој член 20, затоа што и претходно членот 17 ги утврдува правата, затоа што веднаш после тоа имаме член 21 кој што кажува дека имателот на информацијата е должен, значи исклучиво, веднаш да одговори по барањето на барателот, а најдоцна во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето. Сега вам ако не ви е доставено ништо, во другиот став велите дека должен е имателот на информацијата да достави информација, но претходно во став 4, ако не ви одговори, значи се смета дека барањето е одбиено.

Одиде на членот 22 став 3 за да се кажува против заклучокот од ставот 2 на овој член, може да се поднесе жалба во рок од 8 дена од денот на приемот на заклучокот од Комисијата. Што ако ова барање е одбиено, вие не сте добиле никаков документ врз основа на што ќе следи жалба. Значи, апсолутно нема ни простор за жалба. Значи овој став 4 од членот 20, апсолутно ги руши сите овие досегашни кажани работи, затоа што понатаму членот 23 има само еден став и првиот дел од тој став, мислам дека треба да се брише. Имателот на информацијата не е должен да одговори на барањето со пристап до информации, ако тоа е нејасно. Но, затоа во членот 17 овој закон дефинира дополнување и одбивање на барањето. Значи ако барателот на информацијата поднесе нешто што не е до крај дефинирано, тогаш кажуваме дека ако барателот во ставот 3 на членот 17 не го дополни барањето, тогаш се одговара или се исфрлува сето тоа. Но во секој случај дека барањето во став 1 од член 17, ако барањето е непотполно и имателот на информацијата, поради тоа не може да го разгледа, имателот на информацијата ќе побара од барателот во рок од три дена да го дополни барањето. Веќе во членот 23 вие кажувате дека имателот на информацијата не е должен да одговори на

барањето за пристап до информацијата, ако таа е нејасна. Мислам контрадикторни ставови во два члена кои ги имате еден по друг. Значи членот 17 и членот 23 воопшто не кореспондираат.

За членот 31, исто би се согласил со колешките од ЛДП, затоа што лучето кои ги предвидуваат за Комисијата пет члена и нивни заменици, од кои еден член и негов заменик се од невладиниот сектор, ова се плаќа се од буџетски средства и за членови на Комисијата ставот 3, нивни заменици се именуваат лица со завршено високо образование и работно искуство најмалку од 10 години во областа во која работат и кои уживаат углед. Со оваа формулација уживаат углед, мислам дека промашуваме се во основа. Вакви составувања на вакви комисии, совети, уживаат углед е многу релативна работа, за некој да биде избран во некоја комисија. Зад него треба да стојат дела и да биде познат во јавноста по одредени други средства, а не да ужива углед, затоа што ужива углед кај одреден број на луѓе кои ќе гласаат тука во Собранието, или ќе се случува нешто друго. Кога ги формираме сите овие комисии со пет члена, воведуваме вработување на нови два члена, доаѓаме до членот 35 став 2 и кажуваме дека административните и техничките работи на Комисијата ги врши службата на Собранието на Република Македонија. Апсолутно некоректно, затоа што имателот на информацијата во случајот, имателите на информацијата треба да си определат службени лица, значи од сите сектори на Владата и не гледам тука која е врската на Собранието и господата што работат во административните и техничките работи да помагаат на оваа Комисија во однос на Владата и во однос на останатите.

Мислам дека апсолутно не функционира во однос на она што вие го барате како закон. И мислам дека овој став 2 треба апсолутно да се избрише, затоа што во вашето образложение стои дека материјални потребни средства за плати и надоместоци на годишно ниво ќе изнесуваат некаде околу 4 милиони 178 илјади денари за овие комисии, за овие пет члена, плус двајца нововработени, еден со средно и еден со високо образование.

Понатаму, би се задржал на членот 38, за кој проговорија и моите колешки, членот 38 се однесува на годишниот извештај. Годишниот извештај од Комисијата каде што имате наведено многу барања, мислам се покажува како тој извештај треба да изгледа. Но јас сега ќе прашам нешто што е директно. Овој извештај треба да биде испратен до Собранието на Република Македонија од Комисијата. Што ако Собранието не го прифати овој извештај. Што ќе се случи тогаш? Имаме одделни поплаки врз основа на тоа што е годишен извештај, што ние можеме да промениме,

што можеме да сакаме и дали како Собрание на Република Македонија, ако го одбиеме овој извештај, што ќе се случи тогаш. Дали Комисијата ќе биде променета, бидејќи знаеме како може да се промени, значи не направила по одредени области, а ова со извештајот апсолутно, нема можност таа Комисија да биде променета. Знаеме под кои услови и како може да се промени. Значи тука ќе имаме проблем.

Членот 39, кажав дека со парична казна од 30 до 50 илјади денари ќе се казни за прекршок службено лице по имателот на информацијата, кој ќе даде информации во спротивност, или пак ќе се казни со парична казна од 100 до 300 илјади. Тука сега го имаме основниот проблем што кажуваме дали пробивањето на овие први 15-16 формулации кои ги имавте тука, или се 13, доколку се даде доверлива информација на овој начин и некој се стекне со материјална корист или е во предност два чекори пред другите во однос на стратегија на проект кој изнесува милионски суми, што ќе се случи тогаш. Дали овие 30, 50 илјади денари се казна. За мене апсолутно, не е казна, со тоа што мораме да размислиме како тоа ќе го направиме да имаме заштита за непробивање на вакви податоци.

И последното, уште еднаш во однос на информацијата, кој нема да подготви годишен извештај за спроведување на овој закон, значи доаѓаме до онаа ситуација за која говорев пред малку, казната изнесува 5000 денари до 30 илјади денари. Значи со ова кажуваме дека, било која комисија апсолутно, нема ни потреба да донесува извештај и да го достави, со казна од 5000 денари, кога сообраќаен прекршок изнесува повеќе од 10 илјади казната. Затоа мислам дека треба да се размисли и од овој аспект, во однос на казнената политика, во однос на она што кажуваме дека овој закон ќе се применува од 1.01.2006 година, дека се потребни 6 месеци да се донесат подзаконските прописи, три месеци за членовите на Комисијата и нивните заменици. Мислам дека треба да функционираме многу брзо, затоа што и самите кажувате во вашиот извештај дека нашите соседи веќе пет-шест години, некој повеќе од 10 години функционираат со ваков закон. Ние треба да стигнеме ако сакаме некаде да стигнеме, ако имаме таква цел и мислам дека овој е еден од законите кои што најбрзо треба да го спроведеме, затоа што информациите колку почесто ги спроведуваме и ги испраќаме до граѓаните на Република Македонија и заинтересираните за одделни индустриски области, мислам дека ќе направиме добра работа. Доколку ние чекаме и законот го носиме заради закон, да го презентираме некаде дека и ние сме влегле во Европската унија со донесување на закон за слободен пристап до информации од јавен карактер, тогаш ќе имаме голем проблем. Значи случувањата треба да бидат што помали, но во секој случај,

ова е прва фаза, мислам при второто читање на законот дека Владата ќе најде сили, овие забелешки на пратениците и на работата на Комисијата да бидат вградени во законскиот проект и ние како пратеничка група на ВМРО-Народна партија, ќе го поддржиме проектот во првата фаза.

Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам господине Мавровски. Инаку што се однесува до службите на Собранието, тука сте потполно во право и нема пратеник кој нема да ги поддржи. Но контрадикторни сте во првиот дел од вашиот говор. Не сте баш комплетно во право. Повеќе онаа народната: “имате убави црти, ама лошо се распоредени”. Така да има таму некоја вистина само колегите предлагачи лошо ги распоредиле по редослед.

Дали некој друг бара збор? (Никој).

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам претресот и ги повикувам пратениците да влезат во салата, за да го гласаме заклучокот.

Ги молам пратениците да влезат во салата.

Ги молам пратениците да влезат во салата, сега сме 61 пратеник.

Службите да го утврдат бројот, ве молам и десетте минути почнуваат да течат.

(Службите го утврдуваат бројот на присутни пратеници).

Ги молам, пратеници кои излегоа да влезат, посебно од ДУИ има излезо тројца, нека влезат.

Ајде, Ве молам, сега имаме 61 пратеник, благодарам г-дине Караџоски, затоа што позицијата кворумот треба да го прави, и за тоа можете да ми дадете интерпелација, затоа што тоа е мој став, и тврдам така.

Благодарам.

Сега сме присутни 61 пратеник.

Бидејќи расправата е заклучена, на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок.

1. Собранието на Република Македонија го усвојува Предлогот за донесување на закон за слободен пристап до информации од јавен карактер.

2. Владата на Република Македонија ќе изготви и на Собранието ќе му достави Предлог на закон за слободен пристап до информации од јавен карактер при што ќе ги има во предвид мислењата и прелдозите содржани во извештаите на работните тела и од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија.

3.Овој заклучок заедно со извештаите на работните тела и стенографските белешки од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија да се достави до Владата на Република Македонија и Министерството за правда.

Предложениот заклучок го ставам на гласање.

Ве повикувам да гласаме.

Гласале 59 пратеника, 59 гласале за, воздржани нема, против нема.

Во салата се присутни 61 пратеник.

Констатирам дека Собранието го усвои предложениот заклучок.

Минуваме на точката 29 - Предлог за донесување на закон за ратификација на Конвенцијата за заштита на лица во однос на автоматска обработка на лични податоци, со Предлог на закон.

Предлогот за донесување на законот, со Предлогот на законот, извештаите на работните тела на Собранието Ви се доставени, односно поделени.

Отворам претрес по Предлогот за донесување на законот.

Молам, кој бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок:

Собранието го усвојува Предлогот за донесување на закон за ратификација на Конвенцијата за заштита на лица во однос на автоматска обработка на лични податоци, со Предлог на закон.

Ве повикувам да гласаме.

Гласале 62 пратеника, 62 гласале за, воздржани нема, против нема.

Констатирам дека Собранието го усвои предложениот заклучок.

Дали Собранието го усвојува предлогот на оваа седница да се претресе и Предлогот на закон.

Ве повикувам да гласаме.

Гласале 60 пратеника, 60 гласале за, воздржани нема, против нема.

Во салата се присутни 62 пратеника.

Констатирам дека е усвоен предлогот на оваа седница да се претресе и Предлогот на законот.

Отворам претрес по текстот на Предлогот на законот.

Законодавно-правната комисија поднесе амандман на член 3 став 1 и 2 по кој Владата не се произнела.

Отворам претрес по амандманот на член 3 став 1 и 2 поднесен од
Законодавно-правната комисија.

Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

Има збор министерот за надворешни работи.

Повелете госпоѓо Митрева.

ИЛИНКА МИТРЕВА:

Амандманот се прифаќа.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Амандманот се прифаќа и станува составен дел на текстот на законот.

Продолжуваме со претрес на текстот на Предлогот на законот.

Дали некој бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор го заклучувам претресот по текстот.

Предлогот на законот го ставам на гласање.

Ве повикувам да гласаме.

Гласале 59 пратеници, 59 за, нема воздржани, нема против.

Во салата се присутни 62 пратеника.

Констатирам дека Собранието го донесе Законот за ратификација на
Конвенцијата за заштита на лица во однос на автоматската обработка на лични
податоци.

**Минуваме на точка 30 - Предлог за донесување на закон за ратификација
на Спогодбата за соработка меѓу Република Македонија и Република Хрватска
во контекст на приближување и пристапување во Европската Унија, со
Предлог на закон.**

Предлогот за донесување на законот, со Предлогот на законот, и извештаите
на работните тела на Собранието ви се доставени, односно поделени.

Отворам претрес по предлогот за донесување на закон.

Ве молам, кој бара збор?

Господине Мавровски, повелете.

СПИРО МАВРОВСКИ:

Благодарам г-дине претседателе, многу кратко, мислев дека министерката ќе
каже некој збор, но во секој случај Република Македонија во однос на Спогодбата за
соработка со Република Хрватска беше во ситуација прва да ја потпише Спогодбата
за стабилизација и асоцијација со Европската Унија и имаше доста компаративни

предности над Хрватска и во економска смисла и во политичка смисла, додека сега работите се изменети во полза на Хрватска.

Со оваа Спогодба, мислам дека за нас најважното ќе биде да ги оствариме економските релации. Во изминатиот период постоеа доста бирократски бариери кои беа пречка нашите земјоделски стоки да стасаат на хрватскиот пазар што особено се однесува на пласманот на нашите земјоделски производи.

Ние како опозиција ќе бараме ангажманот на Владата да биде насочен кон почитување на меѓусебните договори, пред се, Договорот за слободна трговска размена како би се намалил нашиот дефицит во трговската размена со Хрватска и посебно почитување и реализација на членот 6 од оваа Ратификација и од овој Договор меѓу Хрватска и Македонија каде се нудат можности за зајакнување на економската соработка и особено во областа на земјоделството, во однос на електричната енергија и на гасот, соработка во туристичката размена. Сите овие работи не само да бидат како дел од некоја хартија која што сега ќе ја потпишеме како Собрание, туку сето ова да заживее и да донесе нешто добро за Република Македонија. Инаку, Спогодбата сигурно ќе ја поддржиме.

Благодарам.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Благодарам.

Повелете госпоѓо Каролина Ристова, имате збор.

КАРОЛИНА РИСТОВА:

Благодарам г-дине претседател,

Колегата Спироски беше побрз, јас се јавувам во функција на известител на Комисијата за надворешна политика која што ова го гледаше од аспект на критериумите за ратификација и како известител на Комисијата за европски прашања која што ги гледа внатрешно-политичките и други аспекти на идното спроведување на оваа Спогодба по нејзината ратификација. Значењето навистина е големо. Колегата Спироски не може да го намали фактот дека во септември 2004 година е склучена оваа Спогодба, токму под палката на министерката Митрева, без оглед што идеите за тоа постоеа и претходно, но тоа не треба сега да го користиме, бидејќи навистина станува збор за значаен документ, пред се, затоа што претставува конкретна форма за реализација на клаузулата за регионална соработка во Спогодбата за стабилизација и асоцијација и како што спомна колегата во тој дел и Македонија и Хрватска претставуваат лидери во рамките на процесот за стабилизација и асоцијација.

Полето за соработка како што е опфатено во содржината на оваа Спогодба практично ги опфаќа сите сфери предвидени во Спогодбата за стабилизација и асоцијација, политичкиот дијалог, економската соработка, правда, внатрешни работи, усогласување на законодавството односно соработка во таа сфера и тн.

Мислам дека ваквиот модел на Спогодба ќе претставува добар модел за останатите земји опфатени со процесот за стабилизација и асоцијација откако тие ќе ги склучат ваквите спогодби со Европската унија, за Албанија, Србија и Црна Гора и Босна и Херцеговина.

Посебна компаративна предност што оваа Спогодба ја дава и која што беше истакната на седницата на двете комисии беше фактот што всушност во соработката е опфатени еден сегмент на институционалното искуство кое што е потребно да се има во предвид во процесот на евроинтеграција, а кое што не е опфатено со инструментите за на предпристапната стратегија, а која што ја нуди Европската унија и нејзините држави членки. Станува збор за институционалното искуство што во случајов Македонија и Хрватска го имаат како земји со слични традиции во правниот и во економскиот систем, а заеднички именител им е делењето на патот на евроинтеграцијата. Конкретен пример е помошта и размената на искуства во делот на прашалникот.

Во тој дел не станува збор дека Хрватска е понапред од Македонија, има сегменти каде што е понапред, меѓутоа има сегменти особено, можеби ќе го изненади колегата Мавровски, во делот на усогласувањето на законодавството каде што Македонија има компаративна предност. Тука можам да спомнам и во делот на парламентарната поставеност на процесот на евроинтеграција, кој што и самите колеги од Хрватскиот Парламент го искажаа.

На крајот на краиштата нашата земја, ако успешно се заврши целата работа со прашалникот исто така може да се надева на позитивен одговор и за стекнување на статус кандидат. Значи, во секој случај да не го минимизираме значењето на Спогодбата. Тоа е значај и взаемен интерес на двете држави.

Тоа е заклучено на седницата на двете комисии, и ако можам почитуван претседателе во интерес на времето заради познатите причини, меѓу другото и пратеничката група на СДСМ ја подржува Ратификацијата на Спогодбата за стабилизација и асоцијација.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Господине Мавровски, повелете три минути за реплика.

СПИРО МАВРОВСКИ:

Никој не сака да минимизира ништо. Се гледа дека е потпишано на 6 септември 2004 година. Ние говориме дека Република Македонија прва ја потпиша Спогодбата за стабилизација и асоцијација. Во моментот ова што го говорите, Европскиот прашалник веќе Република Хрватска го заврши. Така да не да е зад нас, туку е многу пред нас и затоа ќе бараме многу работи да ни помогнат, и ќе ни помогнат за да можеме да стигнеме. Ние кажуваме дека ќе бидеме со Хрватска, со Албанија, сега останува со Албанија и на крајот ќе останеме сами. Тука е проблемот а не дали е прво или второ или ќе останеме ние последни.

ЉУПЧО ЈОРДАНОВСКИ:

Молам дали некој друг бара збор? (Никој)

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам претресот.

Ги молам службите да го утврдат бројот, бидејќи неколку пратеници излегоа.

(Службите ги пребројуваат присутните пратеници во салата)

Молам, дали може да се обезбедат уште двајца пратеници, бидејќи толку ни фалат.

Ги молам пратениците кои што се во Клубот на Собранието или некаде во просториите на Собранието да дојдат во салата.

(Бидејќи не дојде ниеден пратеник, седницата е во прекин).

Почиувани пратеници, ја прекинувам денешната седница.

За утре е закажана седница за пратенички прашања, а за продолжението за оваа седница ќе бидете дополнително известени.

(Седницата прекина со работа во 16,50 часот).